

პაატა გუგუშვილის სახელობის

ეკონომიკის ინსტიტუტი

1944-2019

თბილისი
2019

UDC(უაკ) 061.62:33(479.22)
კ-121

წიგნი ეძღვნება პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის 75-ე წლისთავს. იგი მოგვითხრობს ინსტიტუტის სამეცნიერო და საორგანიზაციო საქმიანობისა და მისი თანამშრომლების შესახებ

რედაქტორი

რამაზ აბესაძე

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

პასუხისმგებელი პირი

ზურაბ წერეთელი

ლიტერატურული რედაქტორი

სესილი ხანჯალაძე

© ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი. 2019

ISBN 978-9941-13-355-8

სახელოვანი 75 წელი¹

ეკონომიკური მეცნიერების ფლაგმანი თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი იუბილარია. მას დაარსებიდან 70 წელი შეუსრულდა. ეს გზა მან, წინააღმდეგობების მიუხედავად, ღირსეულად განვლო და ახლაც წარმატებით აგრძელებს იმ ტრადიციებს, რომელსაც მისმა პირველმა თაობამ ჩაუყარა საფუძველი, ინსტიტუტის დამაარსებლისა და პირველი დირექტორის აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის მეთაურობით.

საშტატო განრიგი საკავშირო სახკომსაბჭოსთან არსებულმა საშტატო კომისიამ 1944 წლის 15 აპრილს დაამტკიცა, მუშაობას კი ინსტიტუტი ფაქტობრივად მაისიდან შეუდგა. საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება №734 – „საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან ეკონომიკის ინსტიტუტის მოწყობის შესახებ“ მიღებულ იქნა 1944 წლის 29 ივნისს, რომლის მიხედვითაც, ინსტიტუტის შტატი განისაზღვრა 16 ერთეულით (დირექტორი, სწავლული მდივანი, უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი, სამი სექტორის გამგე, სამსამი უფროსი და უმცროსი მეცნიერი თანამშრომელი, ბიბლიოთეკის გამგე და ოთხი ადმინისტრაციულ-სამეურნეო პერსონალი).

მაშასადამე, ინსტიტუტი ოფიციალურად 1944 წლის 29 ივნისს დაფუძნდა. სწორედ ამიტომაც, 2009 წელს ინსტიტუტის დირექციისა და სამეცნიერო საბჭოს გადაწყვეტილებით, 29 ივნისი ინსტიტუტის დაარსების დღედ გამოცხადდა და მას შემდეგ ამ დღეს არა ერთი ღონისძიება ეძღვნება. ამის დასტურია თვით ეს წიგნი.

ინსტიტუტის პირველი მეცნიერი თანამშრომლები იყვნენ: პროფ. პაატა გუგუშვილი (დირექტორი, განყოფილების გამგე), აკაკი კაკაბაძე (სწავლული მდივანი), ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი. ნიკოლოზ იაშვილი (სექტორის გამგე), ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი. იოსებ ბაჯაძე (სექტორის გამგე), ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი. ივანე ჯაში (უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი), ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი. ლევან ასათიანი (უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი), ლუარსაბ კარბელაშვილი (უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი), ნიკოლოზ ტყეშელაშვილი (უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი), ნიკანდრო ჯაკობია (უმცროსი მეცნიერი თანამშრომელი), შურა მარგველაშვილი (უმცროსი მეცნიერი თანამშრომელი), ია ყიფშიძე (უმცროსი მეცნიერი თანამშრომელი), მარი კაპანელი (უმცროსი მეცნიერი თანამშრომელი). შემდეგ უახლოეს წლებში (1945-1950) ინსტიტუტში მუშაობას იწყებენ: ფილიპე გოგიანი-შვილი, ვასილ ჩანტლაძე, ვალერიან მეღქაძე, სერგი ბერაძე, ვალერიანე ბახტაძე, კირილე ღოღობერიძე, მიხეილ გველესიანი, მიხეილ კახეთელიძე.

¹ წიგნი წარმოადგენს წიგნის: “პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი 1944–2014” გაგრძელებას. თბ., “პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა”, 2014.

ვლადიმერ პაპავა, ნიკო დგებუაძე, დიმიტრი ქორიძე, ანდრო ფაცურია, ნიჟა ხურციძე, რაფიელ ხარბედია, ბექირბი ხასია, აპოლონ ნუცუბიძე, მამულო კეკელიძე, ქეთევან დადიანი, თამარ ლაბაძე.

ინსტიტუტის პირველ სამეცნიერო საბჭოში შედიოდნენ: პროფესორი პაატა გუგუშვილი (ინსტიტუტის დირექტორი), აკადემიკოსი სიმონ ჯანაშია, აკადემიკოსი ნიკო კეცხოველი, პროფესორები: ფილიპე გოგიჩაიშვილი, გიორგი გეხტმანი და ნიკოლოზ ქოიავა, დოცენტები: აკაკი კაკაბაძე (ინსტიტუტის სწავლული მდივანი), იოსებ ბაჯაძე, ნიკო იაშვილი, ივანე ჯაში, ლუარსაბ კარბელაშვილი, ნიკოლოზ ტყეშელაშვილი, ირაკლი მიქელაძე, საქართველოს ფინანსთა სახალხო კომისარი კონსტანტინე ციმაკურიძე, სტატისტიკის სამმართველოს უფროსი გ. ფერაძე, მიწსახეობის საკოლმეურნეო განყოფილების უფროსი, დოცენტი შ. ჭელიძე.

* * *

მართალია, ინსტიტუტის დაარსებასა და მის შემდგომ განვითარებაში ყველა მისმა პირველდამფუძნებელმა შეიტანა დიდი წვლილი, მაგრამ ამ მხრივ, მაინც, ფასდაუდებელია აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის დამსახურება.

იმ დროისათვის ბატონი პაატა უკვე სახელმძღვანელო პროფესორი იყო, იგი დიდ ინიციატივას იჩენდა საქართველოში ეკონომიკის ინსტიტუტის დასაარსებლად და მთავრობამ სწორედ მას დაავალა ინსტიტუტის ფორმირების ორგანიზება, რაც მან პირნათლად შეასრულა. თავის გარშემო შემოიკრიბა მეცნიერ ეკონომისტთა საუკეთესო ნაწილი, სწორად განსაზღვრა ინსტიტუტის სტრუქტურა და სამუშაო თემატიკა და რითაც მას განვითარების სწორი მიმართულება მისცა.

ბატონმა პაატამ თავისი პიროვნული თვისებებით, დაუღალავი, მრავალმხრივი სამეცნიერო-პედაგოგიური და საზოგადოებრივი საქმიანობით განაპირობა ინსტიტუტის დიდი ავტორიტეტი და მისი ფასდაუდებელი როლი საქართველოში ეკონომიკური მეცნიერების განვითარების საქმეში.

* * *

გარკვეულ პერიოდამდე ინსტიტუტში არსებობდა სამი სამეცნიერო დანაყოფი: სოფლის მეურნეობის სექტორი (პროფესორი ნიკო იაშვილი), მრეწველობის ეკონომიკის სექტორი (დოც. იოსებ ბაჯაძე) და სახალხო მეურნეობის ისტორიის სექტორი (პროფესორი პაატა გუგუშვილი).

ინსტიტუტში სხვადასხვა დროს ეკონომიკის განხრით ფუნქციონირებდა შემდეგი განყოფილებები: სოფლის მეურნეობის ეკონომიკის განყოფილება (გამგებები: ემდ, პროფ. ნიკო იაშვილი, ემდ, პროფ. აპოლონ ნუცუბიძე, ემდ, პროფ. მიხეილ კახეთელიძე, ემდ, პროფ. ამირან ჯიბუტი); სახალხო მეურნეობის ისტორიის (აკად. პაატა გუგუშვილი); მრეწველობის ეკონომიკის (ემკ იოსებ ბაჯაძე, ემდ, პროფ. კანდიდ ჩარკვიანი, აკად. ავთანდილ გუნია); სოციალისტური

წარმოების გაადგილების (ემდ აკაკი კაკაბაძე); პოლიტიკური ეკონომიის განყოფილება (აკად. ავთანდილ გუნია, ემდ, პროფ. აპოლონ ნუცუბიძე, ემკ მერაბ გველესიანი); სტატისტიკის (ემდ, პროფ. მიხეილ კახეთელიძე); მიმოქცევის (ემდ, პროფ. აკაკი კაკაბაძე); სახალხო მეურნეობისა და ეკონომიკური აზრის ისტორიის (აკად. პაატა გუგუშვილი); საბჭოთა ეკონომიკისა და ეკონომიკური აზრის განვითარების (ემდ, პროფ. ბექირბი ხასია); საქართველოს ეკონომიკის ისტორიის (ემდ, პროფ. ბექირბი ხასია, ემკ ნათია შიოლაშვილი); სოციოლოგიის (აკად. პაატა გუგუშვილი); აღრიცხვისა და ფინანსების (ემკ შალვა ბურდული); სოციალისტური აღწარმოების (აკად. ავთანდილ გუნია); საქართველოს ეკონომიკის განვითარების განზოგადებისა და ქართული ეკონომიკური აზრის ისტორიის განყოფილება (ემდ, პროფესორი მიხეილ ჯიბუტი, ემდ მიხეილ თოქმაზიშვილი, ემდ, პროფ. ვალერიან დათუკიშვილი); მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის ეკონომიკურ პრობლემათა (აკად. ავთანდილ გუნია, ემკ ილია რუბინშტეინი, ემდ თამაზ ჩიკვაძე); აღწარმოებისა და კაპიტალურ დაბანდებათა ეკონომიკური ეფექტიანობის (ემდ არჩილ თეთრაული); აგროსამრეწველო კომპლექსის ეკონომიკურ პრობლემათა (ემკ დურსუნ დიასამიძე, ემკ თენგიზ ქავთარაძე); ეკონომიკური განვითარების (ემდ გივი ბედიანაშვილი, ემდ, პროფ. რამაზ აბესაძე); არასაწარმოო სფეროს ეკონომიკურ პრობლემათა განყოფილება (ემკ რევაზ ჯავახიშვილი); სოციალისტური ეკონომიკის განვითარების გამოცდილების განზოგადებისა და ქართული ეკონომიკური აზრის ისტორიის (ემდ, პროფ. ალექსანდრე ბრეგვაძე); დემოგრაფიისა და სოციოლოგიის (აკადემიკოსი პაატა გუგუშვილი, ემდ ავთანდილ სულაბერიძე); ეკონომეტრიკის (ფ/მკ როლანდ სარჩიმელია); მაკროეკონომიკის (ემდ არჩილ თეთრაული, ემკ ნანული არევაძე); მიკროეკონომიკის (ემკ ზურაბ სოსელია, ემდ თემურ ბერიძე, ემდ, პროფ. გიორგი პაპავა, ემდ, პროფ. რამინ მითაიშვილი, ემკ იზა ნათელაური); საფინანსო და საბანკო სისტემების (ემდ მიხეილ როკეტლიშვილი, ემკ თინა ქურდაძე); რეგიონული ეკონომიკის (ემკ ვახტანგ ბურდული); აგრარული ეკონომიკის (ემკ დურსუნ დიასამიძე); ბუნებათსარგებლობის ეკონომიკის (ემდ, პროფესორი გიორგი წერეთელი); ეკონომიკურ პროცესთა მართვის (ემდ, პროფ. გიორგი ბერულავა); ფინანსების, ბუღალტრული აღრიცხვის, სტატისტიკისა და აუდიტის (ემკ თეა ლაზარაშვილი); აგრარული, რეგიონული ეკონომიკის (ემდ ვახტანგ ბურდული); ეკონომიკური ინფორმატიკის (ემკ ნანა ბიბილაშვილი); ეკონომიკური აზრისა და სახალხო მეურნეობის ისტორიის (ემდ, პროფ. ბექირბი ხასია); მართვის ეკონომიკური პრობლემების ლაბორატორია (ემდ ვახტანგ ბურდული); სისტემური გამოკვლევებისა და თბილისის მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის კომპლექსური პროგრამის შემუშავების მეთოდოლოგიის ლაბორატორია (ემდ გივი ბედიანაშვილი); ეკონომიკურ-მათემატიკური მოდელირების სექტორი (ემდ როლანდ სარჩიმელია); ბუნებრივი რესურსების გამოყენებისა და გარემოს დაცვის ეკონომიკურ პრობლემათა ლაბორატორია (ემკ თენგიზ ხოშტარია, ემდ ლეო ჩიქავა); აღრიცხვისა და ფინანსების მართვის ავტომატიზებული სისტემის

ფუნქციონირების ეკონომიკური ეფექტიანობის ჯგუფი (ემკ შალვა ბურღული); შრომის ესთეტიკის ლაბორატორია (ფ/მმდ ა. ჩხარტიშვილი); სოციალური ინფრასტრუქტურის ეკონომიკის ლაბორატორია (ემკ, დოც. რევაზ ჯავახიშვილი); ინფორმატიკის ლაბორატორია (ემკ გივი ლემონჯავა); საგარეო ეკონომიკური კავშირების ლაბორატორია (ემკ იზა ნათელაური); მარკეტინგის ლაბორატორია (ემკ მალხაზ შუბითიძე); მენეჯმენტის ლაბორატორია (ემკ თამაზ აქუბარდია); მეურნეობრიობის ახალი ფორმების ლაბორატორია (ემდ უშანგი სამადაშვილი); რეგიონული მართვის ლაბორატორია (ემდ ვახტანგ ბურღული); აგრობიზნესის ლაბორატორია (ემკ თენგიზ ქავთარაძე); სოფლის მეურნეობაში საბაზრო ურთიერთობათა კვლევის ლაბორატორია (ემკ ლინა დათუნაშვილი); ენერგო-ეკოლოგიის ეკონომიკურ პრობლემათა ლაბორატორია (ემდ რამაზ აბესაძე);

* * *

ინსტიტუტის შექმნას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა საქართველოში ეკონომიკური მეცნიერების განვითარებისა და ეკონომიკური აზროვნების კულტურის ამაღლებისათვის. ამ ინსტიტუტში დაგროვებულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით ჩამოყალიბდა ეკონომიკური პროფილის რამდენიმე ინსტიტუტი და განყოფილება (მათ შორის, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აფხაზეთის დ. გულიას სახელობის ენის, ლიტერატურისა და ისტორიის (1958), ბათუმის ნ. ბერძენიშვილის სახელობის (1958), ცხინვალის სამეცნიერო-კვლევითი (1946) ინსტიტუტების ეკონომიკური განყოფილებები).

თავისი არსებობის მანძილზე ინსტიტუტმა არაერთგზის განიცადა ცვლილებები. 1957 წელს მის შემადგენლობაში შეიქმნა სამართლის განყოფილება, რომელიც მალე გარდაიქმნა სექტორად (ხელმძღვანელი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი თინათინ წერეთელი. თანამშრომლები: ივანე სურგულაძე, ლამარა სურგულაძე, დავით ფურცელაძე, ვლადიმერ მაყაშვილი, ისიდორე დოლიძე, თამარ ცაგურია, გიორგი ნადარეიშვილი, თენგიზ ლილუაშვილი, აკაკი მენაბდე, გივი ჟვანია, ალბერტ აბესაძე, დიმიტრი ბარათაშვილი, რეჯინალდ დეკანოზოვი, ბადრი ხასან ფარვიზფური, ხუტა როგავა, რევაზ ჩიჩუა, მიხეილ კეკელია, ოთარ გამყრელიძე, ბესარიონ ზოიძე, იაკობ ფუტყარაძე, ჯონი ხეცურიანი, ელენე მისკარიანი, გიორგი ტყეშელიაძე, ლევან გიორგაძე, თედო ნინიძე, კარლო ბზიშვილი, ნიბლია უგრეხელიძე, მინდია უგრეხელიძე, მზია ლეკვეიშვილი, ჯამლეტ ბაბილაშვილი, თამარ ებრაელიძე, გიორგი თოდრია, ირაკლი გოძიაშვილი, სულხან გოგინავა, რუსუდან ბაქანიძე, ედუარდ კემულარია, გივი გოლოშვილი, დოდო ჯულუხაძე, ჯემალ ლეონიძე, ჯუმბერ რუსიაშვილი, მურთაზ გულედანი, მარია ცისკაძე, ქეთინო გაბელაია, ბესარიონ სეხნიანიძე, დავით ნადირაძე, მედიკო გვაზავა, მერაბ გელოვანი, თემურ გამცემლიძე, გოგი ლეჟავა, დავით დარახველიძე, გია ჭიდვარია, მანია ჩხატარაიშვილი, რევაზ ცინცაძე, თემურ ჯაფარიძე) და რის გამოც მას 1958 წელს ეკონომიკისა და სამართლის ინსტი-

ტუტი ეწოდა. 1988 წელს სამართლის სექტორი სამართლის ცენტრად გადაკეთდა (პროფ. თამაზ შაგვულიძე).

ინსტიტუტში სამართლის სექტორი ქართული იურიდიული მეცნიერების განვითარების კერად იქცა. მის წიაღში იურისტ მეცნიერთა მთელი თაობა აღიზარდა, რომელთა ნაშრომები მრავალ უმნიშვნელოვანეს პრობლემას (კრიმინოლოგიის, საერთაშორისო სამართლის, სახელმწიფოსა და სამართლის, სამოქალაქო სამართლის და სხვ.) ეძღვნება, რომელთაც დიდი წვლილი შეიტანეს ეროვნულ სამართალშემოქმედებით წინსვლაში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის **თინათინ წერეთელის** მოღვაწეობა, რომლის სამეცნიერო შრომებმა ეროვნულ იურიდიულ მეცნიერებას საყოველთაო აღიარება მოუტანა. ასევე აღსანიშნავია ისიდორე დოლიძის, ვლადიმერ მაცაშვილის, თამაზ შაგვულიძის, დავით ფურცელაძის, გიორგი ნადარეიშვილის, გივი ჟვანიას, თენგიზ ლილუაშვილის, ოთარ გამყრელიძის, იაშა ფუტყარაძის, ჯონი ხეცურიანის, ბესარიონ ზოიძის, ლაშა ბრეგვაძის და სხვათა ნაშრომები.

XX საუკუნის 70-იანი წლებიდან ეკონომიკაში მათემატიკური მეთოდებისა და გამოთვლითი ტექნიკის გამოყენების მიმართულებით დაწვებულ სამეცნიერო-კვლევით სამუშაოებში ჩართული იყვნენ ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი **სერგო ბუაჩიძე**, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი **ბიძინა კელენჯერიძე**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი **ზურა გალდავა**, უმცროსი მეცნიერი თანამშრომლები **დავით კურტანიძე**, **დავით ჯაფარიძე**, **მზია ქებურია**, ამასთან, **დავით კურტანიძე** და **მზია ქებურია** ეკონომიკურ-მათემატიკური მიმართულებით ინსტიტუტის პირველი ასპირანტები იყვნენ (ხელმძღვანელი **ბიძინა კელენჯერიძე**).

აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის წინადადებით, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა ილია ვეკუამ თსუ გამოყენებითი მათემატიკის ინსტიტუტიდან ეკონომიკისა და სამართლის ინსტიტუტში ეკონომიკის მათემატიკურ-კიბერნეტიკული კვლევების გასაღრმავებლად ბრძანებით გადმოიყვანა 50-მდე თანამშრომელი, ძირითადად მათემატიკოსები. შედეგად, 1973 წლიდან ეკონომიკისა და სამართლის ინსტიტუტში ფუნქციონირება დაიწყო ეკონომიკურ-მათემატიკური კვლევისა და მათემატიკური სტატისტიკის სექტორმა (ხელმძღვანელი ფ/მმდ, პროფ. **გვანჯი მანია**), რომელთანაც ერთად სექტორის მუშაობას ახალგაზრდა პერსპექტიული მეცნიერი **რევაზ ჩიტაშვილი** წარმართავდა. მოგვიანებით სექტორის საორგანიზაციო საქმეები დაევალა ფ/მმკ **თენგიზ შერვაშიძეს**.

სექტორში თავიდან შედიოდა ორი განყოფილება და ერთი ჯგუფი. შემდეგ სექტორი გაფართოვდა და წარმოდგენილი იქნა ხუთ განყოფილებად:

1. ალბათობის თეორიისა და მათემატიკური სტატისტიკის (გამგე საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი **ელიზბარ ნადარაია**, 1981 წლიდან ფ/მმდ **თენგიზ შერვაშიძე**);

2. მართვადი შემთხვევითი პროცესების სტატისტიკის (ფ/მმდ რევაზ ჩიტაშვილი);

3. სოციალურ-ეკონომიკური პროგნოზირებისა და ოპტიმალური პროგრამირების (ფ/მმკ როლანდ სარჩიმელია);

4. შემთხვევითი პროცესების სტატისტიკის (ფ/მმდ ომარ ღლონტი);

5. სტატისტიკურ გადაწყვეტილებათა განყოფილება (ფ/მმდ ესტატე ხმალაძე).

გარდა ამისა, სექტორში მუშაობდა პროგნოზირების მეთოდოლოგიის ჯგუფი (ვიქტორ სარაჯიშვილი).

სექტორის შემადგენლობაში მუშაობდნენ მეცნიერ თანამშრომლები: გურამ ბერიშვილი, შოთა ბერიძე, ირაკლი ბოკუჩავა, ტრისტან ბუაძე, მიხეილ ბრეგვაძე, ნიკო გამყრელიძე, ლეილა გვანცელაძე, დიმიტრი დუნდუა, ოფელია ებრაელიძე, შორენა ებრაელიძე, ნუგზარ ელბაქიძე, სიმონ ელოშვილი, ზურაბ ზერაკიძე, ნანული ლაზრიევა, გივი ლემონჯავა, ქეთევან მანჯგალაძე, იოსებ მელამედი, გურამ მირზაშვილი, ედიკ მნაცაკანოვი, მარინა მუჩიაშვილი, ელიზბარ ნადარაია, აჩიკო ოსიძე, რეზო სალია, ვიქტორ სარაჯიშვილი, როლანდ სარჩიმელია, გია სოხაძე, მერი ტალახაძე, თემურ ტორონჯაძე, როლანდ ტყეპუჩავა, ვოზა ფელკერი, გივი ფიფია, ვოვა ფრიშლინგი, მზია ქებურია, გია ქინქლაძე, ომარ ღლონტი, თამაზ შაფათაგა, მალხაზ შაშიაშვილი, თენგიზ შერვაშიძე, ლია ჩიტაშვილი, რევაზ ჩიტაშვილი, ელენე ჩიქოვანი, მერი ჩხეცია, ზურაბ ძაგნიძე, რევაზ ჭეიშვილი, ბადრი ხარაძე, ციალა ხახუბია, ესტატე ხმალაძე, ლევან ჯამბურია.

სექტორში ჩატარებული სამეცნიერო სამუშაოებიდან აღსანიშნავია რევაზ ჩიტაშვილის, ესტატე ხმალაძის, ელიზბარ ნადარაიას, როლანდ სარჩიმელიას, ომარ ღლონტის, თენგიზ შერვაშიძის, ნანული ლაზრიევას, მზია ქებურიას, გივი ლემონჯავას, თემურ ტორონჯაძის, მიხეილ მანიას, ლია ჩიტაშვილის, ელენე ჩიქოვანის, გურამ მირზაშვილის, მერი ტალახაძის, ლევან ჯამბურიას ნაშრომები.

ეკონომიკურ-მათემატიკურ გამოკვლევათა და მათემატიკური სტატისტიკის სექტორის მეცნიერ მუშაკთა ძირითადი ნაწილი 1983 წელს შეუერთდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ანდრია რაზმაძის სახელობის მათემატიკის ინსტიტუტს, მეცნიერ მუშაკთა დანარჩენი ნაწილი გადაყვანილ იქნა ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის საწარმოო ძალთა შემსწავლელი კომისიის შემადგენლობაში.

ეკონომიკისა და სამართლის ინსტიტუტში დარჩა სოციალურ-ეკონომიკური პროგნოზირებისა და ოპტიმალური პროგრამირების განყოფილება, რომელიც ინსტიტუტის დირექტორის აკად. ავთანდილ გუნიას ინიციატივით ეკონომიკურ-მათემატიკური მოღვაწეობის სექტორად გადაკეთდა (ემდ როლანდ სარჩიმელია).

ეკონომიკურ-მათემატიკური კვლევის მიმართულების ძლიერი სამეცნიერო პოტენციალი თსუ ეკონომიკური კიბერნეტიკის კურსდამთავრებულთა და ასპირანტთა ახალგაზრდა პერსპექტიული მეცნიერული კადრებით შეივსო.

* * *

ინსტიტუტის ბაზაზე 1963, 1989 და 1991 წლებში შეიქმნა სამი დამოუკიდებელი სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტი: საქართველოს სახელმწიფო საგეგმო კომიტეტთან არსებული სახალხო მეურნეობის ეკონომიკისა და დაგეგმვის ინსტიტუტი (დამფუძნებელი და პირველი დირექტორი პროფესორი ვალერიან მეღვინაძე, თანამშრომლები: კანდიდ ჩარკვიანი, ნანული არევაძე, დომენტი მოურავიძე, გურამ ყუფუნია, გია ფირცხალავა, ალექსანდრე წერეთელი, ნიჟა ხურციძე, ილია მანაშეროვი); საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტი (დამფუძნებელი და პირველი დირექტორი, პროფესორი თამაზ შავგულიძე, ამჟამად დირექტორი პროფესორი ლაშა ბრეგვაძე).

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დემოგრაფიის ინსტიტუტი (დამფუძნებელი და პირველი დირექტორი, პროფესორი ლეო ჩიქავა, ამჟამად დირექტორი პროფესორი ავთანდილ სულაბერიძე).

1989 წელს ინსტიტუტს კვლავ ეკონომიკის ინსტიტუტი ეწოდა, ხოლო 1991 წლიდან მაშინდელი დირექტორის, პროფესორ ვლადიმერ პაპავას ინიციატივით მისი დამაარსებლის აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის სახელი მიენიჭა.

2006 წელს ინსტიტუტი გამოყვანილ იქნა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის შემადგენლობიდან და ჩამოყალბდა საჯარო სამართლის იურიდიულ პირად და ეწოდა “სსიპ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი”

საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 13 ოქტომბრის № 103 დადგენილების შესაბამისად, სსიპ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი რეორგანიზებულ იქნა სსიპ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დამოუკიდებელ სამეცნიერო-კვლევით ერთეულად.

* * *

ინსტიტუტის დაარსებიდან არაერთმა მეცნიერ-თანამშრომელმა გამოიჩინა თავი სამეცნიერო მოღვაწეობით. სამეცნიერო პროდუქციის სიუხვით გამოირჩეოდნენ: პაატა გუგუშვილი, ფილიპე გოგიჩაიშვილი, ავთანდილ გუნია, ვასილ ჩანტლაძე, ვალერიან ბახტაძე, მიხეილ გველესიანი, ნიკო იაშვილი, აკაკი კაკაბაძე, ლუარსაბ კარბელაშვილი, მიხეილ კახეთელიძე, აპოლონ ნუცუბიძე,

გრიგოლ ქარჩავა, ბექირბი ხასია, ვალიკო ჯიბლაძე, კირილე ღოდობერიძე და სხვა. 60-იან წლებში და 70-იანი წლების პირველ ნახევარში მათ შეუერთდათ: იხოლდა აბაშიძე, ნანული არევაძე, ვლადიმერ ახალაია, ოთარ ავალიშვილი, ლეო ბალანჩივაძე, ალექსანდრე ბრეგვაძე, ლეილა გუგუშვილი, რევაზ გოგოხია, შალვა ბურდული, ვალერიან დათუკიშვილი, დურსუნ დიასამიძე, გრიგოლ თოდუა, ანზორ თოთაძე, არჩილ თეთრაული, იური კაპანაძე, შურა მარგველაშვილი, გიორგი მშვილდაძე, ვალენტინა მიშინა, ნოე პაიჭაძე, გიორგი პაპავა, ვალიკო რეხვიაშვილი, სერგო სოსელია, არჩილ სტეფანიშვილი, გია ფირცხალავა, რაფაელ ხარბედია, კანდიდ ჩარკვიანი, გურამ ყუფუნია, დალი შენგელია, როზეტა ცხადია, ალექსანდრე წერეთელი, თენგიზ ხოშტარია, რეზო ჯავახიშვილი, ამირან ჯიბუტი და სხვები. განსაკუთრებით შესამჩნევი და მნიშვნელოვანია ავტორთა ზრდა 70-იანი წლების მეორე ნახევრიდან დღემდე. ამ პერიოდში აქტიურ სამეცნიერო ასპარეზზე გამოვიდნენ: რამაზ აბესაძე, თამაზ აქუბარდია, რამაზ ასმეტელი, გივი ბედიანაშვილი, ციალა ბენაშვილი, თემურ ბერიძე, გიორგი ბერულავა, ვახტანგ ბურდული, თემურ ბრელიძე, მარინა ბეგთაბეგიშვილი, ვალიკო ბუჩუკური, ციცილო გვრიტიშვილი, მერაბ გველესიანი, ლილი გვენეტაძე, ლინა დათუნაშვილი, ხვთისო დარისპანაშვილი, ბონდო ზარნაძე, ლია თოთლაძე, გია თოფურია, მიხეილ თოქმაზიშვილი, ეთერ კაკულია, ნაზირა კაკულია, ოთარ კანდელაკი, არჩილ კობახიძე, ევგენი კირიკოვი, თეა ლაზარაშვილი, გივი ლემონჯავა, მედეა მელაშვილი, ელგუჯა მექვაბიშვილი, მარინა მუჩიაშვილი, მაკა მდინარაძე, იზა ნათელაური, კოტე ნიჟარაძე, ვლადიმერ პაპავა, დავით პაქსაშვილი, ზურაბ რევიშვილი, მიხეილ როკეტლიშვილი, როლანდ სარჩიმელია, ზურაბ სოსელია, აზიკო სისვაძე, ავთანდილ სულაბერიძე, უშანგი სამადაშვილი, ამირან სხირტლაძე, ნოდარ ულუმბერაშვილი, მზია ქებურია, თემურ ქოჩიაშვილი, თენგიზ ქავთარაძე, ნუნუ ქისტაური, თინა ქურდაძე, ნათია შიოლაშვილი, თამაზ ჩიკვაიძე, ელენე ჩიქოვანი, თინათინ ჩხეიძე, რომან ხარბედია, ქეთევან წიკლაური, ნუგზარ ცომაია, მარინე ცუცქირიძე, გიორგი წერეთელი, მიხეილ ჯიბუტი, მამუკა ხუსკივაძე, ნუნუ ყრუაშვილი და სხვები. აღსანიშნავია ისიც, რომ გიორგი წერეთლის, ხვთისო დარისპანაშვილის, თემურ ბერიძისა და უშანგი სამადაშვილის მონოგრაფიებს სხვადასხვა წლებში მიენიჭა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სპეციალური მედალი და პრემია ახალგაზრდა მეცნიერთა საუკეთესო მეცნიერული ნამუშევრებისათვის. 2000–2003 წლებში აქტიური სამეცნიერო და პედაგოგიური მოღვაწეობისთვის საქართველოს ღირსების ორდენით დაჯილდოვდნენ ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორები, პროფესორები: რამაზ აბესაძე, იოველ ასათიანი, ვალერიან დათუკიშვილი, გიორგი პაპავა, როლანდ სარჩიმელია, გიორგი წერეთელი; სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი თინა ჩხეიძე ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი იური კაპანაძე, ღირსების მედლებით ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი არჩილ

თეთრაული; ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატები, დოცენტები: ლინა დათუნაშვილი, იზა ნათელაური.

ეკონომიკის ინსტიტუტის თანამშრომლების მიერ გამოცემულია მრავალი ნაშრომი. მათგან აღსანიშნავია აკადემიკოსების პაატა გუგუშვილის, ავთანდილ გუნიას და ვასილ ჩანტლაძის, აკადემიკოს ვლადიმერ პაპავას და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის ლეო ჩიქავას, პროფესორების: გიორგი წერეთლის, რამაზ აბესაძის, გიორგი პაპავას, თამაზ ჩიკვაძის, ალფრედ კურატაშვილის, ვახტანგ ბურდულის, გიორგი ბერულავასა და სხვათა მონოგრაფიები. მნიშვნელოვანია “ეკონომიკის ინსტიტუტის შრომების” კრებულის (მთავარი რედაქტორი პაატა გუგუშვილი) თხუთმეტი ტომის, კრებულის – “ეკონომიკა” – ექვსი ტომის, ინსტიტუტის თემატური სამეცნიერო ნაშრომთა კრებულის “საბაზრო ეკონომიკის განვითარების პრობლემები საქართველოში” ოთხი ტომის (პროფ. გიორგი წერეთლის რედაქციითა და წინასიტყვაობით), “პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის სამეცნიერო შრომების კრებულის” **თერთმეტი ტომის** (მთავარი რედაქტორი ემდ, პროფ. რამაზ აბესაძე), “საქართველოს ეკონომიკური და სოციალური განვითარების ზოგიერთი მიმართულება: მოსაზრებები, წინადადებები, რეკომენდაციები” (რედაქტორი ემდ, პროფ. რამაზ აბესაძე); საერთაშორისო და ეროვნული კონფერენციების მასალათა თორმეტი კრებულის (მთავარი რედაქტორი ემდ, პროფ. რამაზ აბესაძე); ასევე კოლექტიური ნაშრომების “ეკონომიკურად დამოუკიდებელი საქართველოს კონცეპტუალურ-ნორმატიული მოდელი” (ხელმძღვანელი ემდ, პროფ. ვლადიმერ პაპავა), “სუვერენული საქართველოს ეკონომიკის განვითარების კონცეფცია” (ხელმძღვანელი აკად. ავთანდილ გუნია) და “საქართველოში საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის კონცეფცია” (ხელმძღვანელი ემდ, პროფ. ვლადიმერ პაპავა),

ინსტიტუტის კოლექტივი წარმატებით ახორციელებს კვლევის შედეგების ცალკე ნაშრომებად გამოცემას. 2000 წლიდან გამოიცა მრავალი ნაშრომი, რომელთაგან აღსანიშნავია: ”პოსტკომუნისტური კაპიტალიზმის პოლიტიკური ეკონომია და საქართველოს ეკონომიკა” (ვლადიმერ პაპავა); “**Necroeconomics: The Political Economy of Post-Communist Capitalism**” (ვლადიმერ პაპავა); “**ცენტრალური კავკასია (გეოპოლიტიკური ეკონომიური ნარკვევი)**” (ვლადიმერ პაპავა); „**ნეკროეკონომიკის ზომბირება (გლობალური ფინანსურ-ეკონომიკური კრიზისის ზეგავლენა შავი ზღვის რეგიონის ქვეყნებზე)**“ (ვლადიმერ პაპავა); **Economic Reforms in Post-Communist Georgia: Twenty Years After** (ვლადიმერ პაპავა); **Laffer-Keynesian Synthesis and Macroeconomic Equilibrium** (ვლადიმერ პაპავა, თანაავტორი იური ანანიაშვილი); “**გარემო ბუნების დაცვის პროცესთა ეკონომიკური რეგულირების საკითხები საბაზრო ურთიერთობების პირობებში**” (გიორგი წერეთელი); “**პოსტკომუნისტურ ქვეყანაში უმუშევრობით გამოწვეული ნეგატიური**

ეკონომიკური შედეგების განსაზღვრისა და შემცირების გზები (საქართველოს მაგალითზე)" (გიორგი წერეთელი, ნანა ბიბილაშვილი); "ეკონომიკური განვითარება" (პროფესორი რამაზ აბესაძე); "ეკონომიკური განვითარება და ეკონომიკური რეგრესი" (რამაზ აბესაძე); "მცირე ბიზნესის მაკროეკონომიკური რეგულირების მექანიზმი საქართველოში" (რამაზ აბესაძე, ემკ ეთერ კაკულია); "Сруктурные и инновационные проблемы экономического развития" (რამაზ აბესაძე, ვახტანგ ბურდული); „Foreign experience and formation innovation system Georgia“ (რამაზ აბესაძე, ვახტანგ ბურდული); “

” (გიორგი პაპავა);

“ეკონომიკური განვითარებისა და პროგნოზირების პრობლემები” (რამაზ აბესაძე, როლანდ სარჩიმელია, ნანული არევაძე, მედეა მელაშვილი); „საით მიდის საქართველო? სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების კონცეპტუალური ანალიზი“ (როზეტა ასათიანი); “საბაზრო ეკონომიკა და სოფლის მეურნეობა” (თინათინ ჩხეიძე); “პოლიტიკური მენეჯმენტის ფილოსოფიურ-სამართლებრივი საფუძვლები” (ალფრედ კურატაშვილი), „კონსტიტუცია: ხალხის ინტერესები-სადმი მისი დაქვემდებარების პოლიტიკურ-სამართლებრივი მექანიზმები“ (ალფრედ კურატაშვილი), “ჰუმანოსოციალური სახელმწიფოს და მისი სამართლებრივი სისტემის შექმნისა და ფუნქციონირების თეორიული საფუძვლები” (ალფრედ კურატაშვილი); “ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების რეგულირების მექანიზმი და მისი პრაქტიკული რეალიზაციის გზები (საქართველოს მაგალითზე)” (ვახტანგ ბურდული); “საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური განვითარების პოლიტიკის უსაფრთხოების ასპექტის გაძლიერება” (გიორგი ბერულავა); „ეკონომიკური და სოციალური მოწყვლადობა საქართველოში“ (გიორგი ბრულავა, თანაავტორები: ფრ. გასმანი, მ. თოქმაზიშვილი); აგროეკონომიკისა და აგრობიზნესის საკითხები” (თინა ჩხეიძე); (პროფესორი მურმან კვარაცხელია); “ილია ჭავჭავაძე და კაპიტალიზმის პრობლემები საქართველოში” (მურმან კვარაცხელია); “საერთაშორისო ბიზნესის პრობლემები” (რევაზ ჯავახიშვილი); “ინფლაციური პორცესები: შეფასება და რეგულირება (საქართველოს მაგალითზე)” (თეა ლაზარაშვილი, ლია თოთლაძე); “საგარეო-ეკონომიკური კომპლექსის ფუნქციონირება და განვითარება” (იზა ნათელაური); „საერთაშორისო ეკონომიკის და საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობის თანამედროვე პრობლემები მცირე ღია ეკონომიკის ქვეყნებში (იზა ნათელაური); “მეაბრე-შუშეობის ეკონომიკის თანამედროვე მდგომარეობა და განვითარების დონისძიებები საქართველოში” (ლინა დათუნაშვილი); “

” (ნატა დავლაშერიძე);

"აგრარული რეფორმა საბაზრო ეკონომიკის პირობებში" (თენგიზ ქავთარაძე); "სამრეწველო ფირმის მართვის სრულყოფის აქტუალური საკითხები" (ნუნუ ქისტაური); "ეკონომეტრიკის მეთოდების გამოყენების საკითხები და ძირითადი ეკონომეტრიკული მოდელები" (მარინე ცუცქირიძე); „ეროზიული ნიადაგების

რეკულტივაციის ეკონომიკურ-ეკოლოგიური ეფექტიანობა“ (ქეთინო ქველაძე) და სხვები.

* * *

ეკონომიკის ინსტიტუტში ტრადიციულად დიდი ყურადღება ექცეოდა და ექცევა დისციპლინათშორის კვლევას. მისი დაარსების დღიდანვე გაიშალა მუშაობა ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგიის შესაქმნელად. 1947 წელს გამოიცა რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული ეკონომიკური ტერმინოლოგია, რომლის შექმნაში მონაწილეობდნენ: პაატა გუგუშვილი, ფილიპე გოგიჩაიშვილი, ვასილ ჩანტლაძე, იოსებ ბაჯაძე, ნიკო დგებუაძე, აკაკი კაკაბაძე, ლუარსაბ კარბელაშვილი, აპოლონ ნუცუბიძე, ია ყიფშიძე და სხვ. (აღნიშნული მუშაობა მიმდინარეობდა ენათმეცნიერებთან თანამშრომლობით).

დისციპლინათაშორისი კვლევა ინსტიტუტში განსაკუთრებით გააქტიურდა XX საუკუნის 70-იან და 80-იან წლებში. მნიშვნელოვანი შედეგები იქნა მიღებული ეკონომიკურ-მათემატიკური და სისტემური გამოკვლევების მიმართულებით როგორც თეორიულ-მეთოდოლოგიური, ისე პრაქტიკულ-გამოყენებითი კუთხით, წარმატებით მიმდინარეობდა ეკოლოგიის ეკონომიკური პრობლემების კვლევა. იყო ცდა, ინტენსიური გამხდარიყო კვლევა ეკონომიკისა და ფილოსოფიის, ეკონომიკისა და ფსიქოლოგიის, ეკონომიკისა და ესთეტიკის საერთო პრობლემებზე. ნაყოფიერი მუშაობა მიმდინარეობდა მეცნიერების, განათლებისა და ჯანდაცვის ეკონომიკის სფეროებში.

გასული საუკუნის 80-იანი წლების დასაწყისიდან ინსტიტუტი აქტიურად მონაწილეობდა სხვადასხვა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის პრობლემის გადაჭრაში. 90-იანი წლებიდან გააქტიურდა ისეთი პრობლემების კვლევა, რომლებიც დაკავშირებული იყო ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ სტაბილურობასა და საბაზრო ეკონომიკური ურთიერთობების ფორმირებასთან. გამოკვლევები საფუძვლად დაედო მთელ რიგ სამთავრობო და საკანონმდებლო დოკუმენტებს, აგრეთვე საქართველოში სოციალურ-ეკონომიკური კრიზისის დაძლევის კონცეფციებს და პროგრამებს. ინსტიტუტის სამეცნიერო-კვლევით თემატიკაში გამოირჩეოდა ისეთი საკითხები, როგორცაა: სოციო-კაპიტალიზმის ეკონომიკური საფუძვლები, საბაზრო ურთიერთობების სრულყოფის თეორიული პრობლემები პოსტკომუნისტური ტრანსფორმაციის პირობებში, ეკონომიკური განვითარების კანონზომიერებანი საბაზრო ურთიერთობათა ფორმირების პირობებში, ეკონომიკური პროგნოზირების თეორიული პრობლემები, საბაზრო ეკონომიკის მოდელები და მაკროეკონომიკური განვითარების ტენდენციები, ფირმის ფუნქციონირების მარკეტინგული სტრუქტურის სრულყოფის მიმართულებები, ბუნებრივი რესურსების გამოყენებისა და დაცვის ეკონომიკური პრობლემები საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლის პირობებში, რეგიონული ეკონომიკის პრობლემები, საგარეო ეკონომიკური კომპლექსის განვითარების

მიმართულებები გარდამავალ პერიოდში, ეკონომიკურ-მათემატიკური მოდელირების და მაკროეკონომიკური რეგულირების თეორიული პრობლემები, ეკონომიკური აზრის განვითარებისა და ეკონომიკური ისტორიის, ფინანსების, სოფლის მეურნეობის ეკონომიკის პრობლემები და სხვა.

ინსტიტუტში წლების განმავლობაში ტრადიციად ქცეულმა დისციპლინათშორისმა კვლევებმა და მისმა შედეგებმა მნიშვნელოვანი საფუძველი შექმნა ფართომასშტაბიანი კომპლექსური კვლევების ჩასატარებლად. სწორედ ამან განაპირობა ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს გადაწყვეტილება, აღნიშნულ შედეგებზე დაყრდნობით, მოწვეულ სპეციალისტებთან ერთად, დამუშავებული ყოფილიყო სისტემურად ურთიერთდაკავშირებული ერთიანი კომპლექსური კვლევის ამსახველი ნაშრომი: **"მაკროეკონომიკური რეგულირების მეთოდები და მოდელები"**. აღსანიშნავია, რომ ამ ნაშრომმა, რომელიც გამოვიდა პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის ეგიდითა და საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფ. **ვლადიმერ პაპავას**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფ. **გიორგი წერეთლის**, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფ. **ავთანდილ სილაგაძის**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფ. **იაკობ მესხიას**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფ. **კლიმენტი აჩელაშვილისა** და ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფ. **იური ანანიაშვილის** ავტორობით, 2004 წელს მიიღო საქართველოს სახელმწიფო პრემია მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში. 2008 წელს აკადემიკოს ვლადიმერ პაპავამ მიიღო საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ფილიპე გოგიჩაიშვილის სახელობის პრემია წიგნისათვის – **"Necroeconomics: The Political Economy of Post-Communist Capitalism"**.

* * *

ცალკე უნდა აღნიშნოს ინსტიტუტის მიღწევებში დირექტორების: აკადემიკოს **ავთანდილ გუნიას**, აკადემიკოს **ვლადიმერ პაპავასა** და პროფესორ **გიორგი წერეთლის** განსაკუთრებული დამსახურების, ასევე ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილეების – საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის **ლევო ჩიქავას**, პროფესორ **თამაზ ჩიკვაძის**, პროფესორ **ბექირბი ხასიას**, პროფესორ **თეიმურაზ ბერიძის**, დოცენტების **თენგიზ ხოშტარიასა** და **თამაზ აქუბარდიას** მნიშვნელოვანი წვლილის შესახებ.

* * *

ინსტიტუტის თანამშრომლები აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდნენ სხვადასხვა საერთაშორისო სამეცნიერო ღონისძიებებში. განსაკუთრებით გამოირჩეოდნენ: **პაატა გუგუშვილი**, **ავთანდილ გუნია**, **ვასილ ჩანტლაძე**, **აპოლონ**

ნუცუბიძე, მიხეილ კახეთელიძე, ბექირბი ხასია, სერგო ბუაჩიძე, ალექსანდრე ბრეგვაძე, დურსუნ დიასამიძე, მიხეილ ჯიბუტი.

გასული საუკუნის 90-იან წლებიდან კიდევ უფრო გაძლიერდა ინსტიტუტის თანამშრომელთა მონაწილეობა საერთაშორისო სამეცნიერო ღონისძიებებში. ამ მხრივ ყველაზე ნაყოფიერია აკადემიკოს ვლადიმერ პაპავას, გიორგი წერეთელის, რამაზ აბესაძის, ალფრედ კურატაშვილის, ვახტანგ ბურდულის, გიორგი ბერულავას, მურმან კვარაცხელიას, თემურ ბერიძის, თამაზ აქუბარდიას, ილია ზაქარიაძის, ნაზირა კაკულიას, თეიმურაზ გოგონიას საქმიანობა.

ინსტიტუტის თანამშრომლები თავიანთ ძირითად სამეცნიერო საქმიანობასთან ერთად, წლების განმავლობაში ეწეოდნენ და ეწევიან აქტიურ პედაგოგიურ მოღვაწეობას. გარდა ამისა, ინსტიტუტში ხშირად სხვადასხვა დანიშნულების პრაქტიკას გადიოდნენ და გადიან უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტები.

* * *

XX საუკუნის 60 – 70-იან წლებში ეკონომიკის ინსტიტუტში ფუნქციონირებდა სამეცნიერო ხარისხების მიმნიჭებელი სამი სპეციალიზებული საბჭო. ერთი სადოქტორო (პოლიტიკური ეკონომიისა და სახალხო მეურნეობის ისტორიის სპეციალობით) და ორი საკანდიდატო (1. პოლიტიკური ეკონომიის, სახალხო მეურნეობის ისტორიის, ეკონომიკური აზრის ისტორიის სპეციალობებით და 2. მრეწველობის ეკონომიკისა და სოფლის მეურნეობის ეკონომიკის სპეციალობით). 1981 წელს მუშაობა დაიწყო ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხის მიმნიჭებელმა სპეციალიზებულმა საბჭომ, სპეციალობით: 08.00.05 – სახალხო მეურნეობისა და მისი დარგების ეკონომიკა, დაგეგმვა და მართვის ორგანიზაცია (მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა). 1992 წლიდან 2006 წლამდე ინსტიტუტში მუშაობდა სამეცნიერო ხარისხების მიმნიჭებელი სამეცნიერო-საატესტაციო საბჭო შემდეგი სპეციალობებით: 08.00.01 – “პოლიტიკური ეკონომია (ეკონომიკის), ეკონომიკურ მოძღვრებათა ისტორია”, 08.00.03 – “მაკრო-ეკონომიკა”, 08.00.04 – “ეკონომეტრიკა” და 08.00.09 – “ბუნებათსარგებლობისა და გარემოს დაცვის ეკონომიკა” (სადისერტაციო საბჭოს თავმჯდომარეები იყვნენ აკადემიკოსები პაატა გუგუშვილი, ავთანდილ გუნია და ვლადიმერ პაპავა, პროფესორები გიორგი წერეთელი და რამაზ აბესაძე).

* * *

ეკონომიკის ინსტიტუტის სამეცნიერო კადრებით შევსება ძირითადად ხდებოდა მისი ასპირანტურის წარმატებით კურსდამთავრებულებით, პირველი ასპირანტები იყვნენ: დიმიტრი ქორიძე, ნიკანდრო ჯაკობია და ქეთევან დადიანი

(საქართველოში პირველი მეცნიერებათა კანდიდატი ქალი ეკონომიკურ მეცნიერებაში). ამ გზით ინსტიტუტმა ქვეყანას აღუზარდა მრავალი მაღალკვალიფიციური ეკონომისტი და იურისტი, რომლებიც წარმატებით საქმიანობდნენ და საქმიანობენ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში, უმაღლეს სასწავლებლებში, ეკონომიკის სხვადასხვა დარგში, სამართალდამცავ ორგანოებში, პარლამენტში, ცენტრალური და ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებში და სხვ.

განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ინსტიტუტის დამსახურება ქვეყანაში მიმდინარე რეფორმების კადრებით უზრუნველყოფის საქმეში. ინსტიტუტის კედლებში აღიზარდნენ პარლამენტის, მთავრობის, სამინისტროებისა და უწყებების არაერთი პასუხისმგებელი თანამშრომელი. მათ რიცხვს მიეკუთვნებიან ეკონომისტები: ვლადიმერ პაპავა, მიხეილ ჯიბუტი, ზურაბ სოსელია, თეიმურაზ ბერიძე, სოლომონ პავლიაშვილი, ჭკუასელი, თამაზ ჩიკვაძე, მურმან კვარაცხელია, რევაზ გოგოხია, თამაზ აქუბარდია, ნოდარ ულუმბერაშვილი, ილია ზაქარიაძე, გია თოფურია, გურამ ხასია, ანზორ თოთაძე, ზურაბ გარაყანიძე, მარინა მუჩიაშვილი, ელენე ჩიქოვანი, მიხეილ თოქმაზიშვილი, ლილი გვენეტაძე, ციალა ბენაშვილი, თემურ გოგოხია; იურისტები: ჯონი ხეცურიანი, კონსტანტინე კემულარია, თედო ნინიძე, მინდია უგრეხელიძე, სოსო ბაჩიაშვილი, იაკობ ფუტკარაძე, ბესარიონ ზოიძე, ადა მარშანია, დავით სულაქველიძე და ბევრი სხვა.

* * *

ინსტიტუტს მჭიდრო და საქმიანი ურთიერთობა აქვს ქვეყნის წამყვან მეცნიერ-ეკონომისტებთან, რომელთაც მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვით ინსტიტუტის წარმატებებში, ესენი არიან ცნობილი მეცნიერები: აკადემიკოსი ავთანდილ სილაგაძე, სოფლის მეურნეობის აკადემიის აკადემიკოსი ნოდარ ჭითანავა, პროფესორები: იური ანანიაშვილი, თეიმურაზ ბერიძე, გივი ბედიანაშვილი, თეიმურაზ ბაბუნაშვილი, რევაზ გველესიანი, გულნაზ ერქომაიშვილი, მიხეილ თოქმაზიშვილი, რევაზ კაკულია, თეიმურაზ კანდელაკი, გივი ლემონჯავა, პარმენ ლემონჯავა, ზურაბ ლიპარტია, ელგუჯა მექვაბიშვილი, მარინა მუჩიაშვილი, ბესარიონ ნაყოფია, ნუგზარ პაიჭაძე, უშანგი სამადაშვილი, ავთანდილ სულაბერიძე, მირონ ტულუში, სლავა ფეტელავა, თემურ შენგელია, ოთარ შონია, გიორგი ცაავა, მიხეილ ჩიკვილაძე, ნოდარ ხადური, ეთერ ხარაიშვილი, მიხეილ ჯიბუტი და სხვ.

* * *

ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორები მისი დაარსებიდან იყვნენ: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი პაატა გუგუშვილი

(1944–1976), საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი **ავთანდილ გუნია** (1976–1991), საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი **ვლადიმერ პაპავა** (1991–1996), ეკონომიკურ მეცნიერებათა

დოქტორი, პროფესორი **გიორგი წერეთელი** (1996–2008). ამჟამად ინსტიტუტის დირექტორია ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **რამაზ აბესაძე** (2008 წლიდან).

პაატა გუგუშვილი

პაატა გუგუშვილი დაიბადა 1905 წლის 28 სექტემბერს სოფელ კოდორში (აბაშის რ-ნი).

1917–1923 წლებში სწავლობდა ფოთისა და ქუთაისის გიმნაზიებში. 1923 წელს სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომლის სოციალურ-ეკონომიკური ფაკულტეტი ეკონომისტ-ფინანსისტის სპეციალობით დაამთავრა 1927 წელს.

1930 წელს დაიწყო პედაგოგიური მოღვაწეობა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. იმავე წელს მას მიენიჭა დოცენტის სამეცნიერო-პედაგოგიური წოდება, 1938 წელს კი, დისერტაციის დაუცველად, პროფესორების **ფ. გოგიჩაიშვილის, გ. გესტმანის, მ. პოლიექტოვის** წარდგინებით, ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი (უნივერსიტეტის სამეცნიერო საბჭოს მიერ). 1940 წელს პ. გუგუშვილმა წარმატებით დაიცვა დისერტაცია ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად, რომელსაც გამომჩენილმა ქართველმა მეცნიერებმა **ივ. ჯავახიშვილმა, ნ. ბერძენიშვილმა და ფ. გოგიჩაიშვილმა** (რომლებიც დისერტაციის ოფიციალური რეცენზენტ-ოპონენტები იყვნენ) დიდი შეფასება მისცეს.

1940–1945 წლებში აკად. პ. გუგუშვილი იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სახალხო მეურნეობის ისტორიისა და პოლიტიკური ეკონომიის კათედრის გამგე.

მეორე მსოფლიო ომის ქარცეცხლიან დღეებში – 1944 წელს აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის ინიციატივით, აქტიური ძალისხმევითა და შესაბამისი ორგანოების გადაწყვეტილებით, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სისტემაში შეიქმნა ეკონომიკის ინსტიტუტი, რომელსაც დაარსებიდან 1976 წლამდე, 32 წლის განმავლობაში, თვითონვე ედგა სათავეში. 1948 – 1974 წლებში იყო ამავე ინსტიტუტთან არსებული სადოქტორო და საკანდიდატო დისერტაციების დაცვის სპეციალიზებული სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე.

1961 წელს პაატა გუგუშვილი არჩეულ იქნა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, ხოლო 1974 წელს – აკადემიკოსად.

პ. გუგუშვილი 30-იანი წლებიდან იყო ქართული ჟურნალ “ეკონომისტი“-ს რედკოლეგიის წევრი, ხოლო 1958 წლიდან, 15 წლის განმავლობაში, მისი ინიციატივით აღდგენილი ჟურნალ “საქართველოს ეკონომისტის” მთავარი რედაქტორი. იგი აქტიურ მუშაობას ეწეოდა, როგორც ჟურნალ “საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მაცნეს” (ეკონომიკისა და სამართლის სერიების) რედკოლეგიის წევრი.

პ. გუგუშვილი 1930–1967 წლებში მრავალმხრივ მეცნიერულ მოღვაწეობასთან შესანიშნავად ათავსებდა ნაყოფიერ პედაგოგიურ საქმიანობას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. მისი ხელმძღვანელობით დაცულია 100-ზე მეტი საკანდიდატო და სადოქტორო დისერტაცია. იყო 90-მდე საკვალიფიკაციო ნაშრომის რეცენზენტ-ოპონენტი.

აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის მეცნიერული თვალსაწიერი მეტად ფართოა. მისი ავტორობით გამოქვეყნებულია 500-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი, რომელთაგან 50-ზე მეტი ცალკე წიგნადაა გამოცემული.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია მონოგრაფიების შვიდტომეული – “საქართველოსა და ამიერკავკასიის ეკონომიკური განვითარება XIX-XXსს.”, რომელშიც, გარდა იმისა, რომ წარმოდგენილია უმდიდრესი მასალა საქართველოსა და ამიერკავკასიის ეკონომიკური განვითარების შესახებ, ასევე გამოვლენილია ეკონომიკური ურთიერთობების არაერთი, მანამდე მეცნიერებისათვის შეუმჩნეველი მხარე და მოცემულია მათი სიღრმისეული ანალიზი.

აკადემიკოსი პაატა გუგუშვილი რომ ფართო დიაპაზონის მეცნიერი იყო, ამაზე მეტყველებს იმ ნაშრომთა არასრული ჩამონათვალი, რომელიც ეხება ისტორიის, ჟურნალისტიკის, დემოგრაფიისა და სოციოლოგიის აქტუალურ პრობლემებს. აი ისინიც: “ქართული წიგნი 1629-1929წწ.”; “ქართული ჟურნალისტიკა”; “სოციოლოგიური ეტიუდები”; “საქართველოს მოსახლეობა 160 წლის (1800-1960) მანძილზე”; “საქართველოს მოსახლეობის აღწარმოების საკითხები”, “მოსახლეობა, ოჯახი, შვილიანობა”; “დემოგრაფიის ნარკვევები” და სხვ., რომელთაც, ისე, როგორც მისმა ყველა ნაშრომმა, სპეციალისტთა ფართო გამოსმაურება და მაღალი შეფასება დაიმსახურა.

1983 წელს აკადემიკოსი პაატა გუგუშვილი დაჯილდოვდა საქართველოს პროფკავშირის პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით, როგორც პროფკავშირების სახალხო უნივერსიტეტის რექტორი. 1985 წელს დაჯილდოვდა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

აკადემიკოსი პაატა გუგუშვილი გარდაიცვალა 1987 წლის 27 თებერვალს.

ავთანდილ გუნია

1912
ლისში,
ბაქოს

ავთანდილ გუნია დაიბადა
წლის 27 სექტემბერს თბი-
მოსამსახურის ოჯახში.

1928 წელს დაამთავრა
სამხედრო სასწავლებელი.

1928-1932 წლებში
სწავლობდა თბილისის შ.
ელიავას სახელობის რკინიგზის
ტექნიკუმში.

1934 წელს ჩაირიცხა და

1939 წელს მოსკოვში დაამთავრა პლეხანოვის სახელობის ეკონომიკის ინსტი-
ტუტი საქონელმცოდნის სპეციალობით.

ინსტიტუტის დამთავრებისთანავე დაინიშნა ვაჭრობის ტექნიკუმის
დირექტორად, თბილისში.

1940 წელს გაგზავნილ იქნა მოსკოვში, უმაღლეს პარტიულ სკოლაში,
რომელიც დაამთავრა 1942 წელს.

1942-1952 წლებში მუშაობდა სხვადასხვა პარტიულ თანამდებობაზე
საბჭოთა კავშირის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის აპარატში.

1952-1953 წლებში იყო საქართველოს მინისტრთა საბჭოსთან არსებული
პოლიგრაფიისა და გამომცემლობათა სამმართველოს უფროსი.

1953 წელს საქართველოს კომპარტიის ცკ პროპაგანდისა და აგიტაციის
განყოფილების გამგე.

1953-1957 წლებში იყო საქართველოს სსრ კულტურის მინისტრი.

1957 წლის ბოლოს გადაყვანილ იქნა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა
აკადემიის ეკონომიკის ინსტიტუტში განყოფილების გამგედ. 1960 წლიდან იყო
ამავე ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე სამეცნიერო მუშაობის დარგში, ხო-
ლო 1976 წლიდან – დირექტორი.

1950 წელს დაიცვა საკანდიდატო, ხოლო 1962 წელს – სადოქტორო
დისერტაცია. 1966 წელს მიენიჭა პროფესორის სამეცნიერო წოდება.

1967 წლიდან იგი აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, 1979 წლიდან კი – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრად.

1980 წელს მიენიჭა მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება.

ავთანდილ გუნია 160-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია, მათ შორის 20 მონოგრაფიის. მის შრომებში ასახულია ეკონომიკური თეორიის, მრეწველობის ეკონომიკის, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის და საბაზრო ეკონომიკის აქტუალური პრობლემები.

მათგან აღსანიშნავია: “Экономические проблемы научно-технического прогресса в Грузии”, Тбилиси, «მეცნიერება», 1983; “საბაზრო ურთიერთობათა მექანიზმის ფორმირების საკითხები”, თბილისი “მეცნიერება”, 1991; “მოსახლეობის ცხოვრების დონე – ეკონომიკური განვითარების ამსახველი ფაქტორი”, ჟ. “მაცნე” ეკონომიკის სერია, 1993, ტ. 1, №1; “ბაზარი (საბაზრო ურთიერთობები როგორც ეკონომიკური კატეგორია)” ჟ. “მაცნე” ეკონომიკის სერია, 1995, ტ. 1, №1.

დიდია მისი წვლილი სამეცნიერო კადრების აღზრდის საქმეში. მისი ხელმძღვანელობით დაცულია 20-ზე მეტი საკანდიდატო და სადოქტორო დისერტაცია.

განსაკუთრებულ აღნიშვნას იმსახურებს მისი პედაგოგიური საქმიანობა. იგი წლების განმავლობაში იყო კათედრის გამგე საქართველოს პოლიტექნიკურ უნივერსიტეტში და წარმატებით კითხულობდა ლექციებს ამავე უმაღლეს სასწავლებელში.

აკადემიკოს ავთანდილ გუნიას ნაყოფიერი მუშაობა არაერთგზის აღინიშნა მაღალი სახელმწიფო ჯილდოებით და ფულადი პრემიებით.

აკადემიკოსი ავთანდილ გუნია გარდაიცვალა 1997 წლის 2 ოქტომბერს.

ვლადიმერ პაპავა

ვლადიმერ პაპავა დაიბადა 1955 წლის 25 მარტს თბილისში, პედაგოგების ოჯახში.

1972 წელს ოქროს მედალზე დაამთავრა თბილისის მე-15 საშუალო სკოლა.

1972 წელს ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ეკონომიკური კიბერნეტიკის სპეციალობით, რომლის სრული კურსიც წარჩინებით დაამთავრა 1977 წელს.

1982 წელს წარმატებით დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია (მოსკოვში, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალურ ეკონომიკურ-მათემატიკურ ინსტიტუტში), 1989 წელს კი – სადოქტორო დისერტაცია.

ვლადიმერ პაპავა 1991 წლიდან ეწევა დიდ სამეცნიერო, სახელმწიფო და საზოგადოებრივ მოღვაწეობას. იგი 1991-1996 წლებში იყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორი; 1994-2000 წლებში – საქართველოს ეკონომიკის მინისტრი, ხოლო 2004-2008 წლებში – საქართველოს პარლამენტის წევრი. 1997 წლიდან არის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, 2013 წლიდან აკადემიის ნამდვილი წევრი. იგი არის საქართველოს განათლების სამინისტროს რესპუბლიკური პრემიის (1987), მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში საქართველოს სახელმწიფო პრემიის (2004) და საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ფილიპე გოგიჩაიშვილის სახელობის პრემიის (2008) ლაურეატი.

ვლ. პაპავა არის ავტორი 400-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომისა, რომლებიც ეძღვნება ეკონომიკური თეორიის, ეკონომიკური განვითარების, ეკონომიკის მათემატიკური მოდელირების, მაკროეკონომიკის, ეკონომიკის პოსტკომუნისტური ტრანსფორმაციის, საქართველოსა და კავკასიის ეკონომიკურ პრობლემებს. მათგან აღსანიშნავია: **”პოსტკომუნისტური კაპიტალიზმის პოლიტიკური ეკონომია და საქართველოს ეკონომიკა”**, თბილისი, ”პდკ”, 2002; **”Necroeconomics: The Political Economy of Post-Communist Capitalism”**, New York: Universe, 2005; **”ცენტრალური კავკაზია (გეოპოლიტიკური ეკონომიური ნარკვევი)”**, თბილისი, ”სიახლე”, 2009; **”ნეკროეკონომიკის ზომბირება (გლობალური ფინანსურ-ეკონომიკური კრიზისის ზეგავლენა შავი ზღვის რეგიონის ქვეყნებზე)”**, თბილისი, **”პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა”**, 2010; **Economic Reforms in Post-Communist Georgia: Twenty Years After.** New York, Nova Science Publishers, 2013; **Laffer-Keynesian Synthesis and Macro-economic Equilibrium.** New York, Nova Science Publishers, 2014 (თანაავტორი იური ანანიაშვილი).

აკადემიკოს ვლ. პაპავას მეცნიერული სიახლეებიდან შეიძლება აღინიშნოს: დასაბუთებულ იქნა, რომ სახელმწიფოს ეკონომიკური უნარი არის წარმოების მესხეთე ფაქტორი, ხოლო ბიზნესზე ირიბი გადასახადები – შესაბამისი ფაქტორალური შემოსავალი; ჩამოყალიბებულ იქნა “ნეკროეკონომიის” თეორია, როგორც პოსტ-კომუნისტური კაპიტალიზმის პოლიტიკური ეკონომიის საფუძველი; ჩამოყალიბებულ იქნა საბაზრო თანასწორობის თეორია; შეიქმნა ლაფერ-კენზიანური

სინთეზის საფუძვლები; შემოდებულ იქნა ნაწილობრივ პროდუქტიული მატრიცის ცნება, რაზე დაყრდნობითაც განისაზღვრა დანახარჯი-გამოშვება (დარგთაშორისი ბალანსის) დინამიკურ მოდელთა პროდუქტიულობის აუცილებელი და საკმარისი პირობები; აგებულ იქნა “გადასახადების გარეშე ეკონომიკის” მოდელი; აგებულ იქნა საგადასახადო კორუფციის ინდექსები; აგებულ იქნა ლაფერის ეფექტის ამსახველი ახალი მრუდები, რომლებიც დროის ფაქტორს ითვალისწინებენ და სხვ.

ვლ. პაპავას ხელმძღვანელობით 10 დისერტანტს მიენიჭა ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი.

აკადემიკოს ვლადიმერ პაპავა 2013-2016 წლებში იყო ივ. ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი. ამაჟამად ის ამ უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის პროფესორია. იგი ამასთან ერთად ეწევა ნაყოფიერ საზოგადოებრივ, სამეცნიერო-კვლევით და პედაგოგიურ მოღვაწეობას. არის თსუ პ. გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი, საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობათა კვლევის ფონდის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი, ჯონს ფოკინსის უნივერსიტეტის (აშშ) ცენტრალური აზი-კავკასიის ინსტიტუტის კვლევისა და პოლიტიკის ტრანსატლანტიკური გაერთიანებული ცენტრის ასოცირებული უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი.

გიორგი წერეთელი

ეკონომიკურ მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი გიორგი

შაქროს ძე წერეთელი დაიბადა 1952 წელს 20 იანვარს ქალაქ ლანჩხუთში.

1969 წელს წარმატებით დაამთავრა ვ. მ. კომაროვის სახელობის ფიზიკა-მათემატიკური სკოლა, ხოლო 1975 წელს – ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ეკონომიკური კიბერნეტიკის სპეციალობით.

1996-2008 წლებში იყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორი.

1980 წლიდან იგი იწეებს მოღვაწეობას საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტში, სადაც ის მუშაობდა უმცროს, უფროს, წამყვან, მთავარ მეცნიერ თანამშრომლად, დირექტორის მოადგილედ, დირექტორის პირველ მოადგილედ და 1996-2008 წლებში (გარდაცვალებამდე) იყო დირექტორი.

გამოქვეყნებული აქვს 160-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი. მათ შორის 20 წიგნი (5 თანაავტორობით). ერთ-ერთ მონოგრაფიას – **"ბუნებათსარგებლობის პრო-ცესების ოპტიმიზაციის ეკონომიკური საკითხები"** 1984 წელს მიენიჭა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სპეციალური მედალი და პრემია ახალგაზრდა მეცნიერთა შორის. 2003 წელს მიღებულ აქვს საქართველოს სახელმწიფო პრემია მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში.

გიორგი წერეთლის სამეცნიერო ნაშრომები ძირითადად ეძღვნება ეკონომიკურ-მათემატიკური, ეკონომიკურ-ეკოლოგიური, მაკროეკონომიკის,

ეკონომიკური თეორიისა და სხვა პრობლემების კვლევას. მისი მონოგრაფიებიდან აღსანიშნავია: „გარემო ბუნების დაცვის პროცესთა ეკონომიკური რეგულირების საკითხები საბაზრო ურთიერთობების პირობებში“. თბილისი, "მეცნიერება", 2003; "პოსტკომუნისტურ ქვეყანაში უმუშევრობით გამოწვეული ნეგატიური ეკონომიკური შედეგების განსაზღვრისა და შემცირების გზები (საქართველოს მაგალითზე)". თბილისი, "მეცნიერება", 2004 (თანაავტორობით); "ეკონომიკურ-მათემატიკური მეთოდების საფუძვლები და მათი ეკონომიკაში გამოყენების ზოგიერთი პრაქტიკული მაგალითი". თბილისი, "მეცნიერება", 2000 და სხვ.

იგი, სამეცნიერო მუშაობასთან ერთად, ეწეოდა აქტიურ საზოგადოებრივ მუშაობას. 1996-2003 წლებში იყო საქართველოს სწავლულ ექსპერტთა საბჭოს და მისი დარგობრივი ეკონომიკური სექციის წევრი, სეს-ის სანოსტრიფიკაციო კომისიის წევრი. 1998-2001 წლებში იყო საქართველოს სწავლულ ექსპერტთა საბჭოსთან არსებული ეკონომიკის საკოორდინაციო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე; 1996-2003 წლებში საქართველოს ეკონომიკის, ფინანსთა, ბუნებრივი რესურსებისა და გარემოს დაცვის, სოფლის მეურნეობის, ეკონომიკის სამინისტროებთან, ანტიმონოპოლიურ სამსახურთან და კონტროლის პალატასთან არსებული სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოების წევრი; 1998-2006 წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული ეკონომიკის საკოორდინაციო-სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე; 2000 წლიდან გარდაცვალებამდე საქართველოს მეცნიერ-ეკონომისტთა ასოციაციის თანათავმჯდომარე; 2001-2003 წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პ. გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტთან არსებული სადისერტაციო საბჭოს თავმჯდომარე; 2003-2006 წლებში საქართველოს სწავლულ ექსპერტთა საბჭოსა და მისი პრეზიდიუმის წევრი, ამავე საბჭოს ეკონომიკის დარგობრივი სექციის თავმჯდომარე; 2004 წლიდან გარდაცვალებამდე საქართველოს პრეზიდენტთან არსებული ეკონომიკის სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს წევრი.

გიორგი წერეთელი, ინტენსიურ მეცნიერულ და მეცნიერულ-ორგანიზაციულ მუშაობასთან ერთად, ეწეოდა აქტიურ პედაგოგიურ საქმიანობას ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო და საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტებში. მას მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვის რესპუბლიკის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადებაში. გარდა იმისა, რომ აღზრდილი ჰყავს სტუდენტ-ეკონომისტთა რამდენიმე თაობა, მისი, როგორც დირექტორის, საერთო ხელმძღვანელობით მომზადდა ხუთ ათეულზე მეტი სამეცნიერო ხარისხის მქონე მაღალკვალიფიციური ეკონომისტი, ხოლო მისი უშუალო ხელმძღვანელობით – ორი მეცნიერებათა დოქტორი და ხუთი მეცნიერებათა კანდიდატი.

გიორგი წერეთელი საქართველოში ეკონომიკური მეცნიერების განვითარებასა და ეკონომიკის დარგში მიმდინარე რეფორმების განხორციელებაში შეტანილი პირადი წვლილისათვის, ნაყოფიერი სამეცნიერო-პედაგოგიური და საზოგადოებრივი საქმიანობისათვის 2001 წელს დაჯილდოვდა საქართველოს ღირსების ორდენით.

პროფესორი გიორგი წერეთელი გარდაიცვალა 2008 წლის 12 ივნისს.
რამაზ აბესაძე

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი რამაზ აბესაძე დაიბადა 1952 წლის 14 მაისს ქ. ტყიბულში პედაგოგების ოჯახში.

1969 წელს, თბილისის 54-ე საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ, ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომელიც წარჩინებით დაამთავრა 1974 წელს ინჟინერ-ეკონომისტის კვალიფიკაციით.

იმავე წელს მუშაობა დაიწყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ეკონომიკისა და სამართლის ინსტიტუტში, სადაც იგი იყო უფროსი ლაბორანტი (1974), მეცნიერი თანამშრომელი (1976), უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი (1986), წამყვანი მეცნიერი თანამშრომელი (1989), ლაბორატორიის გამგე (1991), განყოფილების გამგე (1997), დირექტორის მოადგილე სამეცნიერო დარგში (2002). ინსტიტუტის დირექტორად არჩეულ იქნა 2008 და 2018 წელს.

1985 წელს მიენიჭა ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატის, 1999 წელს ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი, 1989 წელს უფროსი მეცნიერ თანამშრომლის, 1998 წელს დოცენტის, ხოლო 2003 წელს პროფესორის სამეცნიერო-პედაგოგიური წოდება მაკროეკონომიკის სპეციალობით.

პედაგოგიური საქმიანობა დაიწყო 1987 წელს ჯერ საქართველოს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში, ხოლო შემდეგ საქართველოს სამედიცინო ინსტიტუტში. 1995 წლიდან დღემდე პედაგოგიურ საქმიანობას ეწევა ივ. ჯავახიშვილის

სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მაკროეკონომიკისა და ეკონომიკის პრინციპების კათედრაზე. იყო და არის სხვადასხვა უმაღლესი სასწავლებლის სრული პროფესორი.

რამაზ აბესაძე 2001-2003 წლებში იყო ინსტიტუტთან არსებული სადისერტაციო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე, ხოლო 2003-2007 წლებში თავმჯდომარე.

პროფ. რამაზ აბესაძეს გამოქვეყნებული აქვს 170-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი (მათ შორის 9 მონოგრაფია (4 თანაავტორობით)) და 2 სახელმძღვანელო.. თავდაპირველად მისი სამეცნიერო კვლევის საგანს წარმოადგენდა მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესისა და სამრეწველო წარმოების, განსაკუთრებით, ელექტროენერგეტიკული წარმოებისა და მოხმარების ეკონომიკური პრობლემები, რომელსაც მან მიუძღვნა მონოგრაფია – **“Научно-технический прогресс и эффективность производства и потребления электроэнергии в Грузии”**. Тб., Мецниереба, 1985. შემდეგ ავტორის კვლევის საგანი ფართოვდება ბუნებათსარგებლობისა და გარემოს დაცვის ეკონომიკური პრობლემებით. ამ პრობლემებთან დაკავშირებით აღსანიშნავია მისი მონოგრაფია – **“ეკონომიკური განვითარების ენერგოეკოლოგიური ფაქტორი და ენერგეტიკული ბაზრის ფორმირების მაკროეკონომიკური მექანიზმი საქართველოში”** (თბ., “მეცნიერება”, 2004). ამჟამად პროფ. რამაზ აბესაძის სამეცნიერო კვლევის სფერო მოიცავს ეკონომიკური განვითარებასა და პოსტკომუნისტურ ტრანსფორმაციასთან დაკავშირებულ ეკონომიკურ პრობლემებს, რასაც ეძღვნება მისი არაერთი სამეცნიერო სტატია და მონოგრაფი, როგორც საქართველოში, ისე საზღვარგარეთ. მონოგრაფიებიდან აღსანიშნავია: **“ეკონომიკური განვითარება”**. თბ., “მერიდიანი”, 2006; **“მცირე ბიზნესის მაკროეკონომიკური რეგულირების მექანიზმი საქართველოში. თბ., „პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა“**, 2008 (თანაავტორობით ეთერ კაკულიასთან); **“ეკონომიკური განვითარება და ეკონომიკური რეგრესი”**. თბ., თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა, 2014; **“Сруктурные и инновационные проблемы экономического развития”**. თბ., „თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა“, 2014 (თანაავტორობით ვახტანგ ბურდულთან); **„Foreign experience and formation innovation system Georgia“**. LAMBERT. Academic Publishing. 2018 (თანაავტორობით ვახტანგ ბურდულთან)

ეკონომიკური განვითარების პრობლემებსადმი მიძღვნილი ნაშრომის საფუძველზე, თსუ მაკროეკონომიკის კათედრის ინიციატივით, პროფ. რ. აბესაძის მიერ მომზადდა ლექციების კურსი, გამოცა შესაბამისი სახელმძღვანელოები და იკითხება თსუ ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტზე დისციპლინები – “ეკონომიკური განვითარება” და “ეკონომიკური განვითარების თეორია”.

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი რ. აბესაძე არის საერთაშორისო-ანალიტიკური ჟურნალის – **“ეკონომისტისა”** და პერიოდული

გამოცემის – “პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის სამეცნიერო შრომების კრებული” დაარსების ინიციატორი და მთავარი რედაქტორი, მისი ინიციატივით ყოველწლიურად ტარდება ინსტიტუტის დღისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო კონფერენციები და საერთაშორისო ინტერნეტ-კონფერენციები, დაარსდა „დიდი ქართული ეკონომიკური ენციკლოპედიის მთავარი რედაქცია“, რომელიც შეუდგა „დიდი ქართული ეკონომიკური ენციკლოპედიის“ გამოსაცემად მომზადებას. მისივე ინიციატივით და სამეცნიერო საბჭოს მხარდაჭერით ინსტიტუტში ასევე განხორციელდა სხვა არაერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიება (დაარსდა ინსტიტუტის გამომცემლობა, გაიხსნა აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის სახელობის კაბინეტი, დაარსდა სადისკუსიო დარბაზი, უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს მიერ დაწესდა აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის სახელობის სამეცნიერო პრემია ეკონომიკური მეცნიერების დარგში, მოწესრიგდა ინსტიტუტის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, რეკომენდაციების შემუშავებელი კომისია და სხვ.).

პროფესორ რამაზ აბესაძეს საქართველოში ეკონომიკური მეცნიერების განვითარებასა და ეკონომიკის დარგში მიმდინარე რეფორმების განხორციელებაში შეტანილი პირადი წვლილისათვის, ნაყოფიერი სამეცნიერო-პედაგოგიური და საზოგადოებრივი საქმიანობისათვის 2001 წელს გამოეცხადა საქართველოს პრეზიდენტის მადლობა, ხოლო 2002 წელს დაჯილდოვდა საქართველოს ღირსების ორდენით, 3014 სელს დაჯილდოვდა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის მედლით, არის საქართველოს დავიტ ადმაშენებლის სახელობის საპატიო დოქტორი.

* * *

ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარეები 2006 წლამდე იყვნენ ინსტიტუტის დირექტორები. 2007-2013 წლებში სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე იყო პროფესორი **თინა ჩხეიძე**. ამჟამად სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარეა პროფესორი **რამაზ აბესაძე**.

ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილეები იყვნენ: აკადემიკოსი **ავთანდილ გუნია**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი **თენგიზ ხოშტარია**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფ. **ლევ ჩიქავა**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **თამაზ ჩიკვაძე**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **გიორგი წერეთელი**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **ბექირბი ხასია** ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი **თეიმურაზ ბერიძე**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი **თამაზ აქუბარდია**, პროფესორი **თინათინ ჩხეიძე**, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

რამაზ აბესაძე. ამჟამად ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილეა **ზურაბ წერეთელი.**

ინსტიტუტის სწავლული მდივნები იყვნენ: ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატები: აკაკი კაკაბაძე, კირილე ღოღობერიძე, თენგიზ ხოშტარია, გრიგოლ ქარჩავა, მამულო კეკელიძე, ვალიკო ჯიბლაძე, ლეილა ნოღია, ზინა გვაჯავა, ლამარა მინდორაშვილი, ნოდარ ულუმბერაშვილი, თამაზ აქუბარდია, ნანა მიჩელაშვილი, ლინა დათუნაშვილი, პროფესორები თინათინ ჩხეიძე, ჯამლეთ შათირიშვილი, მეცნიერი თანამშრომელი კოტე ბაქრაძე. ამჟამად ინსტიტუტის სწავლული მდივანია ეკონომიკის დოქტორი ლინა დათუნაშვილი.

ინსტიტუტის ბიბლიოთეკის გამგეები იყვნენ: ქეთევან ასათიანი, მარი კაპანელი. ამჟამად ბიბლიოთეკის გამგეა ელენე დათუკიშვილი.

ინსტიტუტის მთავარი ბუღალტრები იყვნენ: ა. პოდკოლვინა, ნინო გოგოლაძე, ნუცა ჯღამაძე, ზურაბ ჭიჭიკოშვილი, მარგალიტა კარგარეთელი, მაია ჭინჭარაული.

2006 წელს პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტი გახდა საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, ხოლო 2011 წლიდან თსუ დამოუკიდებელი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი.

2015 წელს საქართველოს კანონმდებლობის, თსუ წესდებისა და ინსტიტუტის დებულების საუძველზე განისაზღვრა ინსტიტუტის და მეცნიერ თანამშრომელთა სტატუსი და ჩატარდა შესაბამისი კონკურსები. ამჟამად ინსტიტუტის სტრუქტურას აქვს შემდეგი სახე:

1) დირექცია (დირექტორი – ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფ. **რამაზ აბესაძე**, მოადგილე – **ზურაბ წერეთელი**);

2) სამეცნიერო საბჭო (თავმჯდომარე – პროფესორი **რამაზ აბესაძე**, მოადგილეები: ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორები – **ალფრედ კურატაშვილი** და **ვახტანგ ბურდული**);

3) სამეცნიერო კვლევითი განყოფილებები:

1. ეკონომიკური თეორიის (ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფ. **ალფრედ კურატაშვილი**);

2. სექტორული და რეგიონული ეკონომიკის (ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი **ვახტანგ ბურდული**);

3. ბიზნესის პრობლემათა კვლევის (ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფ. **გიორგი ბერულავა**);

4. საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების (აკადემიური დოქტორი **რევაზ ჯავახიშვილი**);

5. ფინანსებისა და საბანკო საქმის (აკადემიური დოქტორი **თეა ლაზარაშვილი**);

6. ბუნებათსარგებლობისა და გარემოს დაცვის (აკადემიური დოქტორი **მამუკა ხუსკივაძე**).

7. მაკროეკონომიკის;

) სამეცნიერო პერსონალი:

მთავარი მეცნიერი თანამშრომლები: აკადემიკოსი ვლადიმერ პაპავა, პროფესორები: რამაზ აბესაძე, ალფრედ კურატაშვილი, ვახტანგ ბურდული, გიორგი ბერულავა.

უფროსი მეცნიერი თანამშრომლები: ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი: მუშან კვარაცხელია, ეკონომიკის დოქტორები: ნანა ბიბილაშვილი, გიორგი ბრეგვაძე, ლინა დათუნაშვილი, ნატა დავლაშერიძე, ეთერ კაკულია, თეა ლაზარაშვილი, ქეთევან ქველაძე, ნუნუ ქისტაური, მარინე ცუცქერიძე, მამუკა ხუსკივაძე, რევაზ ჯავახიშვილი.

მეცნიერი თანამშრომლები: აკადემიური დოქტორები: თეიმურაზ გოგოხია, ლია თოთლაძე, მაგისტრები: ლია დვალიშვილი, თამარ თაფლაძე, ციციხო თეთრაული, მედეა მელაშვილი, ზურაბ ნოზაძე.

) სხვა სტრუქტურული ერთეულები და პერსონალი:

- სწავლული მდივანი (ეკონომიკის დოქტორი ლინა დათუნაშვილი);
- კანცელარია (ეთერ ჯაბანაშვილი);
- ფინანსური მენეჯერი (თეა შონია)
- ბიბლიოთეკა (ელენე დათუკიშვილი)
- გამომცემლობა (ხელმძღვანელი ნატო აბესაძე, თარჯიმან-მთარგმნელი, საერთაშორისო სამეცნიერო ურთიერთობების მენეჯერი – გოჩა გოგუაძე, გამომცემათა ინგლისურენოვანი რედაქტორი – ლიანა შაყულაშვილი, გამომცემლობის რედაქტორი – სესილი ხანჯალაძე);
- სამეცნიერო ინფორმაციის მოპოვებისა და ანალიზის სამსახური (უფროსი – ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი ნანა ბიბილაშვილი, მთავარი სპეციალისტი – ნინო კედია, უფროსი სპეციალისტი – ნინელი თხინვალევი, სპეციალისტი – ლია აბრამიშვილი, სპეციალისტი – ანზორ სამსარაძე);

) სხვა პერსონალი:

ინჟინერ-მექანიკოსი – თამაზ გველესიანი, ინსპექტორები – არჩილ სამსარაძე, ზურაბ ჯიბლაძე, დამლაგებელი –

* * *

ბოლო ათი წლის მანძილზე, მიუხედავად ცნობილი სიძნელებისა, თსუ პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტმა, გარდა სამეცნიერო საქმიანობისა, მნიშვნელოვან წარმატებებს მიაღწია საერთაშორისო სამეცნიერო სტანდარტების მიღწევისა და სამეცნიერო-საორგანიზაციო საქმიანობის მიმართულებით, სახელდობრ:

1. 2009 წელს საკუთარი სახსრებით დაარსდა საერთაშორისო სამეცნიერო-ანალიტიკური ჟურნალი “ეკონომისტი”. ჟურნალის რეიტინგის ზრდაზე მიუთითებს ის ფაქტი, რომ 2016 წლიდან იგი გამოდის როგორც ბეჭდური, ისე ელექტრონული (www.ekonomisti.tsu.ge) ფორმით (ინგლისურ, რუსულ და ქართულ ენებზე) და ინდექსირებულია დიდ ელექტრონულ ბაზაში (ERIH PLUS). დღეისათვის გამოცემულია ჟურნალის 50 ნომერი;

2. 2008 წელს საკუთარი სახსრებით დაარსდა პერიოდული გამოცემა “პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის სამეცნიერო შრომების კრებული”, რომელშიც იბეჭდება ინსტიტუტის მეცნიერთანამშრომელთა გეგმური შრომები და სხვა სამეცნიერო ნაშრომები თანამედროვე აქტუალურ ეკონომიკურ პრობლემებზე. დღეისათვის გამოცემულია 11 ტომი;

3. დაარსდა სადისკუსიო დარბაზი, სადაც მოხსენებებით გამოვიდნენ როგორც ჩვენი, ისე საზღვარგარეთელი მეცნიერები (აკადემიკოსი ვლადიმერ პაპავა, რამაზ აბესამე, რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი დიმიტრი სოროკინი, პროფესორები: სლავომირ პარტიცკი (პოლონეთი), ლევან ეფრემიძე (აშშ) და სხვ.);

4. დაარსდა აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის სახელობის სამეცნიერო პრემია ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომლებისათვის (მიენიჭათ ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორებს, პროფესორებს გიორგი პაპავასა და როზეტა ასათიანს); ამჟამად, ინსტიტუტის ინიციატივით, პტემია დაარსდა უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს მიერ და მასში მონაწილეობს ყველა მეცნიერი ქვეყნის მასშტაბით. პირველი კონკურსი გაიმართა მიმდინარე წელს ოუოუშვილის პრემია მოიპოვეს ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორმა, პროფესორმა სოლომონ პავლიაშვილმა და ეკონომიკის დოქტორმა ზურაბ გარაყანიძემ მონოგრაფიისათვის – ?????

5. ტრადიციად იქცა ინსტიტუტის ორგანიზებით (საკუთარი სახსრებით) საერთაშორისო და ეროვნული სამეცნიერო კონფერენციების გამართვა (ჩატარდა 8 საერთაშორისო და 2 ეროვნული სამეცნიერო კონფერენცია); გამოიცა კონფერენციის მასალათა 10 კრებული;

6. გაძლიერდა საერთაშორისო სამეცნიერო ურთიერთობები. ინსტიტუტს კავშირები აქვს ისეთ საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ცენტრებთან, როგორცაა: ???

ინსტიტუტთან და მის თანამშრომლობენ, მსოფლიოში ცნობილი მეცნიერები: ???

7. შეიქმნა ინსტიტუტის ვებ-გვერდი (www.pgie.tsu.ge) და ინსტიტუტის მიერ ორგანიზებული საერთაშორისო კონფერენციების ვებ-გვერდი (www.conferenceconomics.tsu8.ge);

8. საიუბილეო სხდომებით აღინიშნა ინსტიტუტის დაარსებიდან 65-ე და 70-ე წლისთავი. ამ თარიღებთან დაკავშირებით, ახალი საარქივო მასალების მოპოვების საფუძველზე, გამოიცა წიგნები: “ეკონომიკის ინსტიტუტი 65” და “ეკონომიკის ინსტიტუტი 70”;

9. ტრადიციად დამკვიდრდა სახელოვან ქართველ ეკონომისტ მეცნიერთა საიუბილეო თარიღების აღნიშვნა (აღინიშნა აკადემიკოსების **პაატა გუგუშვილის** და **ავთანდილ გუნია**ს, აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის **ლევო ჩიქავას**, პროფესორების **გიორგი წერეთლის**, **გიორგი პაპავასა** და **თამაზ ჩიკვაიძის**, დაბადებიდან საიუბილეო თარიღები. ეს ღონის-ძიებები გაშუქდა ტელევიზიასა და პრესაში და გამოიცა წიგნები: “აკადემიკოსი ავთანდილ გუნია”, “პროფესორი გიორგი წერეთელი”, “პროფესორი გიორგი პაპავა”.

სიმპოზიუმებით აღინიშნა პროფესორების მიხეილ კახეთელიძის, თენგიზ ხოშტარიას, იოველ ასათიანის, დურსუნ დიასამიძის დაბადებიდან საიუბილეო თარიღები. საიუბილეო სხდომებით აღინიშნა, პროფესორ თინა ჩხეიძისა და აკადემიური დოქტორის ნანული არევაძის, ასევე ინსტიტუტის თანამშრომლების ეკონომიკის დოქტორების რევაზ ჯავახიშვილისა და ლინა დათუნაშვილის დაბადებიდან საიუბილეო თარიღები.

წარმატებულ მეცნიერთა საიუბილეო თარიღების აღნიშვნის დანიშნულებას არა მხოლოდ მათი ხსოვნისათვის პატივის მიგება, არამედ, საერთოდ, ეკონომიკური მეცნიერების და, ამასთან ერთად, ჩვენი ინსტიტუტის საქმიანობის პოპულარიზაცია;

10. დაარსდა “დიდი ქართული ეკონომიკური ენციკლოპედიის” რედაქცია. ენციკლოპედიის შექმნა, როგორც ცნობილია, წარმოადგენს მნიშვნელოვან ფაქტს ქვეყნის სამეცნიერო და კულტურულ ცხოვრებაში. ამჟამად მიმდინა- რეობს დამამთავრებელი სამუშაოები ენციკლოპედიის პირველ ტომზე, თუმცა როგორც პრაქტიკამ აჩვენა ენციკლოპედიაზე მუშაობა დიდ დროს მოითხოვს;

11. საკუთარი ძალებით და უნივერსიტეტის დახმარებით გაუმჯობესდა ინსტიტუტის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, გარემონტდა ინსტიტუტის შენობა, აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის კაბინეტი, დაიგო და მოპირკეთდა იატაკი, გარემონტდა სხდომათა დარბაზი, გადაიხურა სახურავის ნაწილი, შემოყვანილი იქნა ბუნებრივი აირი, გაძლიერდა ინსტიტუტის კომპიუტერიზაცია, ინტერნეტიტით უზრუნველყოფა და სხვ;

ინსტიტუტში ფუნქციონირებს საბუღალტრო აღრიცხვის კურსები;

12. სამეცნიერო და ორგანიზაციული მუშაობის მიხედვით ინსტიტუტი ზედი- ზედ ორჯერ, 2009 და 2010 წლებში, აღიარებული იქნა გამარჯვებულად (როგორც საუკეთესო სამეცნიერო-კვლევითი ორგანიზაცია) საზოგადოებ- რივ მეცნიერებათა

მიმართულების სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებს შორის, რომელსაც ავლენდა საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. მას შემდეგ აღნიშნული კონკურსი აღარ ჩატარებულა, ინსტიტუტების უნივერსიტეტებთან შეერთების გამო;

13. მომზადდა რეკომენდაციები, წინადადებები და მოსაზრებები, რომელიც გამოიცა წიგნად – “საქართველოს ეკონომიკური და სოციალური განვითარების ზოგიერთი მიმართულება: რეკომენდაციები, წინადადებები, მოსაზრებები”. (თბ., “თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა”, 2013, რედაქტორი პროფ. რამაზ აბესაძე” და დაეგზავნა შესაბამის სახელმწიფო ორგანოებს

ძირითადი დამსხურება ინსტიტუტის თანამედროვე თაობისა არის ის, რომ ინსტიტუტი გადაურჩა დახურვას, თანამშრომელთა დათხოვნას ასაკის გამო, უხელფასობას, შენობის დაკარგვას. ამის მიღწევა შესაძლებელი გახდა დაუღალავი მუშაობისა და სწორი პოლიტიკის შედეგად და, რასაკვირველია, საქართველოს განათლების სამინისტროსა და ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაშინდელი ხელმძღვანელების სამართლიანი გადაწყვეტილების გამო.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოში ახალი ხელისუფლების მოსვლის შემდეგ სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების მიმართ დამოკიდებულება შეიცვალა: შევიდა ცვლილებები კანონმდებლობაში (განისაზღვრა ინსტიტუტების და მეცნიერთა სტატუსი და სხვ), თითქმის 300 პროცენტით გაიზარდა მეცნიერთა ხელფასი და ა. შ. იმედისმომცემია მთავრობის გადაწყვეტილება იმის შესახებ, რომ განათლების (იგულისხმება მეცნიერებაც) დაფლანანსება მთლიანი შიდა პროდუქტის 6%-ს მიაღწევს.

* * *

წინა ხუთი წლის განმავლობაში სამეცნიერო-კვლევითი თემატიკა მოიცავდა შემდეგ ძირითად პრობლემებს: საბაზრო ეკონომიკის სრულყოფის თეორიული პრობლემები პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში; თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის წარმოშობის მიზეზები და დაძლევის გზები; პოსტკომუნისტური ქვეყნის ეკონომიკაზე გლობალიზაციის გავლენის შედეგები; საქართველოს მაკროეკონომიკური, სექტორული, რეგიონული და სტრუქტურული განვითარების აქტუალური პრობლემები; ბიზნესის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში; საერთაშორისო-ეკონომიკური ურთიერთობების სრულყოფის

მიმართულებები და გზები საქართველოში; საქართველოს საფინანსო და საბანკო სისტემის სრულყოფის პრობლემები; საქართველოში უმუშევრობისა და სიღარიბის დონის შემცირების მექანიზმის შემუშავება და მისი პრაქტიკული რეალიზაციის მიმართულებებისა და გზების განსაზღვრა; საჯარო ეკონომიკის განვითარების პრობლემები საქართველოში; მდგრადი ეკონომიკური განვითარების პრობლემები საქართველოში; აგრარული სექტორის განვითარების გზები და მიმართულებები საქართველოში და სხვ.

. ინსტიტუტის მიერ 2014 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში წარდგენილი იქნა ინსტიტუტის სამოქმედო გეგმა. პროექტის ძირითადი სამეცნიერო კვლევითი თემაა – “ვეროინტეგრაცია და ინოვაციური ეკონომიკის ფორმირების პრობლემები საქართველოში” (ხალმძღვანელი ემდ, პროფ. რამაზ აბესაძე). სამოქმედო გეგმამ ექსპერტთა დადებითი შეფასება დაიმსახურა და ინსტიტუტი მე-5 წელია ასრულებს აღნიშნულ პროექტს. დამუშავდა შემდეგი თემები: ???, რომლებიც გამოქვეყნდა “ოსტ პაატა გუგუშვილის სახელობის სამეცნიერო შრომათა კრებულში”

ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში ინსტიტუტის თანამშრომლების მიერ გამოქვეყნებულ იქნა ? -ზე მეტი სამეცნიერო სტატია და ბროშურა, ?-ზე მეტი მონოგრაფია, მათ შორის, საზღვარგარეთ – ? სტატია და ? მონოგრაფია, იმფაქტ-ფაქტორის მქონე ჟურნალებში – ? სტატია. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციების მასალათა კრებულებში გამოქვეყნდა >-ზე მეტი სტატია, ასევე მრავალი საგაზეთო სტატია და ინტერვიუ. ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში გამოქვეყნდა ინსტიტუტის სამეცნიერო შრომების 4 ტომი, ჟურნალ ეკონომისტის ? ნომერი, საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციების მასალათა ? კრებული და სხვ.

ინსტიტუტის ორგანიზებით ჩატარდა:

1.ინსტიტუტის დაარსებიდან 65-ე და აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის დაბადებიდან 110-ე წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია თემაზე „?” და საიუბილეო სხდომა.

2.ინსტიტუტის დაარსების დღისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია თემაზე „?”.

3.პროფ. გ. წერეთლის დაბადებიდან 64-ე წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო პრაქტიკული კონფერენცია „?“ და საიუბილეო სხდომა.

4.პროფესორ გიორგი პაპავას დაბადებიდან 95-ე წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „?“ და საიუბილეო სხდომა.

5. მიმდინარე წელს ინსტიტუტის ბაზაზე ჩატარდა პირველი კონკურსი პაატა გუგუშვილის სახელობის სამეცნიერო პრემიის მოსაპოვებლად პრემიის ლაურიატები გახდნენ ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი სოლომონ **პავლიაშვილი** და ეკონომიკის დოქტორმა **ზურაბ გარაყანიძე მონოგრაფიისათვის ?**

6. ამავე აკადემიასთან ერთად მოსმენილი იქნა მოხსენება – “ეკონომიკური განვითარების აქტუალური პრობლემები” (პროფ. **რამაზ აბესაძე**).

7. ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს და სადისკიუსიო დარბაზის სხდომებზე პერიოდულად მოისმინებოდა სამეცნიერო მოხსენებებს.

8. ინსტიტუტის თანამშრომლებმა (პროფ. გიორგი ბერულავამ და აკადემიურმა დოქტორმა თემურ გოგოხიამ) მოიპოვეს რუსთაველის ფონდის საერთაშორისო გრანტი.

9. საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნულ აკადემიასთან ერთად გაიმართა გაერთიანებული საიუბილეო სხდომა მიძღვნილი აკადემიკოს **ავთანდილ გუნიას** დაბადებიდან 105-ე წლისთავისადმი.

ასეთია არასრული ჩამონათვალი ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში ინსტიტუტის მიერ გაწეული სამუშაოებისა. ინსტიტუტის კოლექტივი მზადაა კიდევ უფრო მეტი შემართებით გააგრძელოს მუშაობა.

* * *

დაბოლოს, არ შეიძლება არ ითქვას იმის შესახებ, რომ ინსტიტუტის წარმატებები, უპირველყოფლისა, დამსახურებაა ინსტიტუტის თანამშრომლებისა, როგორც მათი მეცნიერული საქმიანობისა, ისე ურთიერთმხარდაჭერისა და სწოლიდარობის, რისთვისაც მათ მადლობა მინდა გადავუხადო.

მადლობა მინდა გადავუხადო ყველა მათვინც წინააღმდეგობათა გადალახვასა და გადალახვასა და წარმატებების მიღწევაში მხარს გვიჭერდა და გვეხმარებოდა. უპირველეს ყოვლისა, მინდა აღვნიშნო უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობის შესახებ. ყოფილმა ხელმძღვანელობამ (რექტორები **ალექსანდრე კვიციანიძე** და **ვლადიმერ პაპავა**, **კანცლერი დავით ჩომახიძე**) ყველაფერი გააკეთა იმისათვის, რომ უნივერსიტეტში არსებული სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები შენარჩუნებულიყო და განვითარებულიყო. ასალი ხელმძღვანელობა (რექტორი **გიორგი შერვაშიძე**, **კანცლერი ნუნუ ოვსიანიკოვა**) ყველაფერს აკეთებენ ინსტიტუტების უნივერსიტეტში სრული ინტეგრაციისა და განვითარებისათვის. უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის, მისი დეპარტამენტებისაგან ყოველთვის იგრძნობოდა და იგრძნობა თანადგომა და დახმარება.

მადლობა მინდა გადავუხადო საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ხელმძღვანელობას (პრეზიდენტი აკადემიკოსი **გიორგი კვეციანიძე**) სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების შენარჩუნებისა და განვითარების

მიმართულებით გაწეული საქმიანობისათვის. განსაკუთრებული მადლიერების გრძნობა მინდა გამოვხატო საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილებისა და მისი ხელმძღვანელის, სახელოვანი მეცნიერის, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის, აკადემიკოს **როინ მეტრეველის** მიმართ, რომელსაც კარგად ესმის ეკონომიკური მეცნიერების წინაშე მდგარი პრობლემები და ყოველმხრივ თანადგომას გამოხატავს მათ გადასაჭრელად.

მადლობა მინდა გადავუხადო ეკონომიკურ საზოგადოებას, აკადემიკოს **ავთანდილ სილაგაძის** მეთაურობით, რომელის **გვერდში დოგმა დაახმარება ჩვენთვის შეუფასებელია.**

მადლობა მინდა გადავუხადო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის ხელმძღვანეობასა (პროფესორი **გიორგი ღაღანიძე**) და პროფესურას მხარდაჭერისა და თანადგომისათვის.

განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია ასევე ინსტიტუტის ყოფილი თანამშრომლების თანადგომა, რომლებიც დღეს წარმატებით მოღვაწეობენ სხვადასხვა სფეროში. დიდი მადლობა მათ.

მადლობა და არდავიწყება ამ ქვეყნიდან წასულ ინსტიტუტის თანამშრომლებს.

* * *

ინსტიტუტის 75-ე წლისთავზე ახლანდელ თაობას შეუძლია იამაყის, რომ მათ, სერიოზული საფრთხეების მიუხედავად, შეძლეს არათუ შეენარჩუნებინათ ინსტიტუტი და წინაპართა ტრადიციები, არამედ კიდევ უფრო გაეძლიერებინათ და გაემდიდრებინათ იგი.

კიდევ უფრო დიდი წარმატებები ვუსურვოთ მას მომავალში.

რამაზ აბესაძე

ინსტიტუტის დირექტორი, სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე, ემდ,
პროფესორი

მილოცვები